БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ(большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАРКОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 181 (6608)
10 СЕНТЯБРЬ 1946 йил
СЕШАНБА
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Бугун газетамизда 1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССРнинг халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисидаги Қонун э'лон қилинди.

Ўзбек халқи социалистик мусобақани янада қизитиб республикамизнинг Сталинча янги бешйиллик планини тўла амалга оширади.

Ўзбекистон ССРнинг янги бешйиллик плани

Бундан бирнеча кун илгари Ўзбекистон ССР Олий Советининг VIII Сессияси ўз ишини тамомлади. Газетамизнинг шу бугунги сонида республикамизнинг олий органи томонидан қабул қилинган 1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисидаги Қонун э'лон қилинди.

Олий Совет томонидан қабул қилинган бу Қонунда Ўзбекистон ССРнинг беш йил ичида ўсиб ривожланиши яққол кўрсатилган. Ўртоқ Сталин айтганидек, хўжаликнинг социалистик системаси тўла ғалаба қозонган даврда, давлатимизнинг мамлакат ичкарисидаги асосий вазифаси — тинч хўжалик-ташкилий ҳамда маданий-тарбиявий ишлардан иборатдир. Халқ оммасини мамлакатни иқтисодий ва маданий ишлар планини бажаришга тобора кўпроқ жалб қилиш давлатимизнинг бевосита иши ва асосий бурчидир.

Социалистик Ватаннинг тобора гуллаши ва қудратли бўлишига халқимиз чинакам ишонган. Шунинг учун ҳам халқимиз 1946—1950 йиллар мобайнида СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисидаги Қонунни қабул этгандан кейин Сталинча янги бешйиллик планни амалга оширишга ва Қонунда кўрсатилган улуғвор вазифаларни ғайрат ва матонат блан бажаришга киришдилар. 1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисидаги Қонуннинг қабул қилиниши ўзбек халқи ҳаётида энг катта иқтисодий ва сиёсий воқи'алардан биридир.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси ўзбекларнинг миллий давлатини вужудга келтирди. Ўзбекистонда партиямизнинг ленинча-сталинча миллий сиёсатининг оғишмай амалга оширилиши натижасида шаклан миллий ва мазмунан социалистик маданиятимиз ривожланди. Ленинча-сталинча миллий сиёсатнинг оғишмай амалга оширилиши натижасида Ўзбекистон Совет Иттифоқининг социалистик саноати тобора ривожланаётган, халқ хўжалиги тобора юксалаётган, илғор республикаларидан бирига айланди ва мамлакатдаги бутун пахта маҳсулотининг учдан икки қисмини бераётган асосий пахта базаси бўлиб қолди.

Ўзбекистон ССРнинг янги бешйиллик планида кўрсатилган ишлар хилма хил ва ғоят мураккабдир. 1946—1950 йиллар мобайнида ССР Иттифоқининг халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш плани тўғрисидаги Қонунга мувофиқ, Ўзбекистон ССРнинг Олий Совети 1946—1950 йиллар мобайнида республикамизнинг хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш соҳасидаги асосий вазифаларини белгилаб берди: икки йил мобайнида пахтачилик урушдан илгариги даражага етказилиши ва умумий пахта ҳосили 1950 йилда камида 2 миллион 139 минг тоннага, 1953 йилда эса — 2 миллион 400 минг тоннага, ҳар гектардан олинадиган пахта ҳосили беш йилнинг охирида 22,4 центнерга, 1953 йилда эса — 25 центнерга етказилиши лозим.

Бунинг учун пахтачилик кенг суратда ҳартарафлама механикалаштирилади, пахта далалари минерал ўғитлар блан та'минланади, ирригация қурилишлари кучайтирилади, пахтачиликни ривожлантиришга тааллуқли бўлган барча воситалардан кенг фойдаланилади.

Республика саноати ва маҳаллий саноатнинг 1950 йилда умумий маҳсулот ишлаб чиқариш плани 2 миллиард 750 миллион сўм (1926—1927 йил баҳолари блан) миқдорида белгиланди, я'ни 1950 йилга бориб умумий маҳсулот ишлаб чиқариш 1940 йилдагига нисбатан 53 процент кўпайтирилади.

Халқнинг моддий аҳволини яхшилаш ва маданий савиясини кўтариш соҳасида ҳам жуда катта ишлар қилинади. Бешйиллик план янги уй-жойлар қуриш, меҳнаткашларга маданий-маиший хизматни янада яхшилаш, меҳнат унумини ошириш асосида ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик иш ҳақини ҳамда колхозчиларнинг меҳнат кунига маҳсулот ва пул блан оладиган меҳнат ҳақини ошириш ва молларнинг нархларини борган сари камайтириш вазифаларини ҳам белгилади.

Янги бешйиллик планда асосан халқ маорифини, соғлиқни сақлаш ишларини янада ривожлантириш учун жуда катта маблағлар чиқарилди.

«Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети, Ўзбекистоннинг халқ хўжалигини янада ривожлантириш соҳасидаги буюк вазифаларни фақат республиканинг ҳарбир область ва ҳарбир районнинг ўзида ташаббускорликка кенг йўл очиб бориш ҳамда бутун моддий ва меҳнат ресурсларини мумкин қадар кўпроқ сафарбар қилиш йўли блангина бажармоқ мумкин, деб ҳисоблайди. Область ва район меҳнаткашлар депутатларининг Советлари ва жойлардаги барча совет ҳамда хўжалик ташкилотлари Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг асосий хўжалик-сиёсий вазифасини, я'ни пахтачиликни ҳартарафлама юксалтириш, республиканинг ишлабчиқариш кучларини энг кўп даражада ривожлантириш, халқнинг моддий аҳволини янада яхшилаш, маданий савиясини кўтариш, маориф ва соғлиқни сақлаш ишларини йўлга қўйиш, шаҳар ва район марказлари, ишчи посёлкалари ҳамда колхозларни обод қилиш вазифасини бажармоқ учун шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг фаолиятини оширишлари лозим».

Сталинча бешйилликда қилинадиган ишлар жуда кўп. Халқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан белгиланган рақамлар эса жуда катта ва салмоқдордир.

Партия ва совет ташкилотлари 1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисидаги Қонунни кенг меҳнаткашлар оммасига чинакам тушунтириб беришни та'минлашлари лозим, токи шу беш йил ичида республикамизда қилинишини ҳарбир меҳнаткаш яхши билиб олсин. Партия ва совет ташкилотлари кенг омманинг ташаббус ва ғайратига суяниб, олдимизда турган улуғвор вазифаларни муваффақиятли бажариш учун омма ўртасида социалистик мусобақани янада қизитишлари, шаҳар ва қишлоқлардаги миллионларча меҳнаткашларни социалистик мусобақага жалб қилишлари керак.

Шу кунларда ғолиб халқимизда ғайрат, фидокорлик жуда зўр. Ватанпарвар халқимиз ўртоқ Сталин бошлиқ коммунистлар партияси ва совет ҳукуматининг раҳбарлиги остида сталинча янги бешйиллик планни, ҳеч шубҳасиз, амалга оширади ва Ватанимизнинг янада гуллаб яшнашини та'мин этади.

Тошкентда Танкчилар Кунини байрам қилиш

Бу йил биринчи марта байрам қилинган Танкчилар Куни Ўзбекистон пойтахтида қувончли умумхалқ байрамига айланди.

Пойтахтнинг Қизил майдони ҳарбий байрамдагидек безатилган. Ҳукумат биносининг деворларига мамлакатимиз Қуролли Кучларининг ташкилотчилари бўлган В. И. Ленин ва И. В. Сталин расмлари, ВКП(б) Марказий Комитети Сиёсий бюроси а'золарининг расмлари, шавкатли саркарда-танкчиларнинг расмлари қўйилган. Катта плакатга «Совет армияси танк ва механикалашган кучларининг ташкилотчиси улуғ Сталинга шон-шарафлар бўлсин!» деб ёзилган. Қизил майдонда Совет армияси танкларининг кўргазмаси очилди. Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларидан ўн мингларча киши ҳар хил типдаги жанговар машиналарни: бронетранспортерлар, бронемашиналар, ҳар хилдаги ўзиюрар тўплар, машҳур «Т-34» танкларини, «Иосиф Сталин» деган катта танкларни завқ блан томоша қилдилар. Ба'зи машиналарга гвардия белгиси блан бир қаторда «Сталинград—Берлин—Прага» деган сўзлар ҳам ёзилган эди.

Тушдан кейин Тошкентдаги О. Городовиков номидаги отчопарда Танкчилар Кунига бағишланган катта байрам бўлди. Байрам Сталин номидаги Ленин орденли Харьков танк мактаби спортчиларининг ўйини блан бошланди. Найзабозлар ўз маҳоратларини кўрсатдилар. Гимнастика ўйинлари қатнашчиларининг парадидан кейин Туркистон Ҳарбий Округи бронетанк қўшинларидаги энг яхши мотоциклчиларнинг мусобақалари бошланди.

Танк бўлинмасининг намунавий жанги жуда завқли бўлди. Танк бўлинмаси қувиб борган «душман» отчопар майдонида «икки ўртадаги маррада» мустаҳкамланиб олди. Шу маррани эгаллаш тўғрисида буйруқ берилди. Қаттиқ тўп отиб ҳужум бошланди. Шу пайтда майдонда шонли «Т-34» танклари пайдо бўлди. Томошабинлар танкчиларнинг сим тўсиқлардан, танкка қарши қазилган чуқурлардан қандай ўтганликларини, хандақ ва окопларни қандай яксон қилганликларини, «душман» истиҳкомларини ва аскарларни қандай яксон қилганликларини жуда қизиқиб қараб турдилар. Танклар кетидан сира қолишмай механикалаштирилган пиёда аскарлар борар эди. «Душман» мустаҳкамланган жойдан суриб чиқарилди. Буйруқ бажарилди.

Томошабинлар бўлинманинг танкчиларини, шу блан Совет армиясининг барча танкчиларини қизғин олқишладилар. Совет танкчилари жанг майдонларида мисли кўрилмаган мардлик кўрсатдилар ва Ватан олдидаги бурчларини шараф блан бажардилар.

Соат 21 да Ўзбекистон пойтахти Танкчилар Куни шарафига салют берди. Қизил майдонда, боғ ва марказий кўчаларда тўпланган ўн мингларча тошкентлилар шонли совет танкчилари ва танксозлари шарафига тўп отиб берилган ажойиб салют манзарасини завқ блан томоша қилдилар.

Пойтахтнинг боғларида Танкчилар Кунига бағишланган халқ сайллари ярим кечагача давом этди. (ЎзТАГ).

1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисида ҚОНУН

I.

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик планининг асосий вазифалари

Совет Иттифоқи Улуғ Ватан урушини ғалаба блан тамомлади.

Кўп миллатли совет давлати урушнинг барча қийинчиликларига бардош берди. Ўзининг яшашга қобилиятли эканлигини, СССР халқлари дўстлигининг ва қардошлик ҳамкорлигининг бузилмаслигини исбот қилди.

Бу оламшумул тарихий ғалаба Бутун Иттифоқ Коммунист (большевик)лар партияси ва халқларнинг улуғ доҳийси ўртоқ **Сталин** раҳбарлиги остида СССРда социалистик қурилиш соҳасида эришилган ғоят катта ютуқлар блан тайёрланган эди.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси ўзбекларнинг миллий совет давлатини вужудга келтирди. Партиянинг ленинча-сталинча миллий сиёсатини оғишмай амалга ошириш асосида, Ўзбекистон улуғ рус халқининг қардошлик ёрдами натижасида, капиталистик тараққиётнинг уқубатли босқичини бошидан кечирмади ва совет ҳокимияти йилларида илгариги патриархаль қарам-мустамлака мамлакатдан саноат ва деҳқончилиги ривожланган социалистик республикага, Совет Иттифоқининг мамлакатдаги бутун пахта маҳсулотининг учдан икки қисмини берадиган асосий пахта базасига айланди.

Социалистик саноатни ривожлантириш блан бирга қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш ва уни техника жиҳатдан қайтадан қуроллантириш — Ўзбекистонда пахтачиликни мисли кўрилмаган даражада юксалтирди. Пахта етиштириш сур'ати, толанинг сифати, пахта ҳосилининг миқдори жиҳатидан Ўзбекистон ССР дун'ёда биринчи ўринга чиқди.

Совет Иттифоқининг пахта мустақиллиги учун курашда Ўзбекистон энг олдинги ўринда туради. Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистонда пахта етиштириш 1913 йилдаги 516,4 минг тонна ўрнига, 1940 йилда 1417,3 минг тоннага етди.

Пахтачиликнинг юксалтирилиши — Ўзбекистоннинг ишлабчиқариш кучларини зўр бериб ривожлантиришга, унинг асрлар бўйи давом этиб келган иқтисодий ва маданий қолоқлигини тугатишга асос бўлди. Коммунистлар партияси ва совет давлати Ўзбекистонда социалистик ишлабчиқаришни тез сур'атлар блан кенгайтиришни та'минлади ва унинг ғоят кўп табиий бойликларини совет халқи манфаатлари учун ишга солди.

Дастлабки сталинча икки бешйилликда ва учинчи бешйилликнинг уч ярим йили ичида республиканинг халқ хўжалигига 4 миллиард 756 миллион сўм сарфланди.

Металл ишлайдиган саноат, қишлоқ хўжалик машинасозлиги, химия саноати, тўқимачилик, енгил саноат, озиқ-овқат саноати ва бошқа хил саноат тармоқлари янгидан вужудга келтирилди ҳамда тез сур'ат блан ривожлантирилди. Чирчиқ электрохимия комбинати, Тошкент тўқимачилик комбинати, Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи каби йирик корхоналар, бирқанча йирик электростанциялар, пойафзал ва тикувчилик фабрикалари, консерва заводлари, пиллакашлик ва бошқа корхоналар қурилди. Пахта тозалаш саноати тубдан қайтадан қурилди, кенгайтирилди ва янги техника блан қуроллантирилди.

Ўзбекистон саноатининг умумий маҳсулоти 1940 йилда 1913 йилдагига нисбатан 8,1 баравар ошди.

Ўзбекистон ипакчилик, боғдорчилик, токзорчилик ва чорвачилик, айниқса қоракўл қўйчилиги кенг ривож топган район сифатида ҳам Совет Иттифоқининг экономикасида кўзга кўринарли ўрин олди. Ўзбекистон мамлакатда тайёрланадиган бутун пилланинг ярмидан кўпини қоракўл териларининг учдан икки қисмини, неча мингларча тонна қуруқ мева берадиган бўлиб қолди.

Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистонда маданий революция ўтказилди. Ўзбек халқининг шаклан миллий, мазмунан социалистик маданияти ўсмоқда ва ривожланмоқда.

Халқ хўжалигининг барча тармоқларида ўзбек халқи орасидан чиққан жуда кўп янги кадрлар — саноат ва колхоз хўжалигининг ташкилотчилари ҳамда раҳбарлари етишди. Асрлар бўйи ҳуқуқсиз, эзилиб келган ўзбек хотин-қизлари озод қилинди, натижада ўзбек хотин-қизлари социалистик қурилишнинг фаол қатнашчилари бўлиб қолдилар.

1940 йилда Ўзбекистоннинг бошланғич ва ўрта мактабларида 1 миллион 263 минг 600 киши ўқиди, ҳолбуки 1914 йилда фақат 17 минг 300 киши ўқиган эди. Техникум ва олий ўқув юртлари, театр, клуб ва кино-театрлар кўплаб барпо этилди. 1939 йилда Ўзбекистонда 12,6 миллион нусха китоб босиб чиқарилди, бунинг 85 проценти ўзбек тилида эди.

Соғлиқни сақлаш соҳасида ҳам анча муваффақиятга эришилди. Касалхоналардаги ўринларнинг сони 1913 йилда 0,9 минг бўлса, 1940 йилда 18,3 мингга етди.

Ўзбекистонда пахтанинг тобора кўпроқ етиштирилиши Совет Иттифоқининг иқтисодий негизини мустаҳкамлашда катта роль ўйнадики, бу негиздан урушни олиб боришда кенг фойдаланилди.

Металл, ёқилғи ва ғалла блан бир қаторда пахта ҳам Қизил Армиянинг эҳтиёжларини қондириш ва душман устидан ғалаба қозониш учун мамлакат ичида зарур бўлган моддий имкониятларни вужудга келтиришни та'минлади.

Улуғ Ватан уруши даврида Ўзбекистон ССР Қизил Армияни ўқ-дори, қурол-аслаҳа ва ҳарбий анжомлар блан та'минлаш учун барча моддий бойликларини сафарбар қилди.

Ишчилар, колхозчилар ва совет зиёлиларининг меҳнат соҳасида кўрсатган катта ғайрати ва мисли кўрилмаган қаҳрамонлиги туфайли республикада қисқа муддат ичида 70 дан ортиқ янги ва кўчириб келтирилган завод ҳамда фабрикалар ишга солинди. 96 минг киловатт қувват берадиган олтита янги катта гидроэлектростанция қурилди. Машинасозлик ва химия саноати учун қувватли база вужудга келтирилди, пўлат ишлабчиқариш йўлга қўйилди, нодир металлар ишлабчиқариш кенгайтирилди. Кўмир чиқариш янгидан ташкил қилинди, нефть чиқариш ва уни тозалаш икки мартадан кўпроқ ортдирилди. Пойафзал, тикувчилик, тўқимачилик ва консерва саноатининг ишлабчиқариш қуввати оширилди, қанд ишлабчиқариш ва ла[illegible]ги экиш янгидан ташкил қилинди.

Ўзбекистон саноати фронтга аэропланлар ва авиамоторлар, миномётлар, мина ва бомбалар, парашют-десант асбоб-анжомлари, пахта ва ундан ишланган буюмлар, аскарлар учун уст-бош ва пойафзал, озиқ-овқат саноати маҳсулотлари юбориб турди.

Социалистик қишлоқ хўжалиги армияни ва мамлакатни озиқ-овқат блан, саноатни эса, хомаш'ё блан та'минлаб турди.

Совет Иттифоқи урушни ғалаба блан тамомлаб, тинч шароитда хўжаликни ривожлантириш даврига, синфсиз социалистик жамият қуришни тугаллаш ва социализмдан коммунизмга аста-секин ўтиш йўлига яна қадам қўйди.

Ўзбекистон ССР да хўжалик ва маданий қурилиш ишлари ССР Иттифоқи Халқ Комиссарлари Советининг Ўзбекистонда пахтачиликни тиклаш ва янада юксалтириш плани ҳамда тадбирлари ҳақида Улуғ **Сталин** кўрсатмасига мувофиқ 1946 йил 2 февральда чиқарган қарорини амалга ошириш асосида олиб борилади.

Пахта ўзбек халқининг ўз оғаси — рус халқи блан ва Совет Иттифоқидаги барча қардош халқлар блан бўлган узилмас алоқасининг ва бузулмас дўстлигининг моддий ифодаси бўлиб келди ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади.

Ўзбекистон ССР да пахтачиликни тиклаш ва янада зўр бериб юксалтириш Ватанимизнинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлашга ёрдам бериш блан бирга, Ўзбекистон ССР нинг экономикасини янада ҳартарафлама ривожлантириш, социалистик саноатини, қишлоқ хўжалигини ва маданиятини юксалтириш, халқнинг фаровонлигини тобора ошириб боришга имконият беради.

ССР Иттифоқининг бешйиллик плани тўғрисидаги Қонунига мувофиқ, Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети 1946—1950 йиллар мобайнида халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш планининг асосий вазифалари деб қуйидагиларни белгилайди:

1. Икки йил мобайнида пахтачилик урушдан илгариги даражага етказилсин ва 1950 йилда камида 2 миллион 139 минг тонна, 1953 йилда эса камида 2 миллион 400 минг тонна пахта йиғиб-териб олинсин. Пахта ҳосили бешйилликнинг охирида ҳарбир гектар ердан 22,4 центнергача, 1953 йилда 25 центнергача етказилсин.

2. Пахтачиликни кенг суратда комплекс тартибда механикалаш, пахта далаларини минерал ўғитлар блан та'минлаш ва ирригация қурилишини кучайтириш мақсадида, энергетика, ёқилғи ва металлургия базасини, химия саноати, қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, йўл ирригация ва электротехника машинасозлигини мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш та'минлансин.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари, шунингдек пахта тозалаш озиқ-овқат, енгил саноат, маҳаллий саноат ва ҳунарманчилик кооперацияси корхоналари машиналар, ускуналар, эҳтиёт қисмлар ва детальлар блан та'минлансин.

3. Агрономия илмининг муваффақиятлари ва мўл ҳосил усталарининг тажрибаси асосида илғор агротехника пахтачиликка далиллик блан татбиқ этилсин. Пахтачиликда юзцентнерчилар ҳаракати ҳартарафлама қизитилсин.

Пахта селекцияси соҳасидаги ишлар янада кучайтирилсин, бунда энг яхши технология хусусияти бўлган юқори ҳосил берадиган нав'ларни етиштириш вазифа қилиб қўйилсин.

4. Ирригация қурилишини янада ривожлантириш ва ҳозир ишлаб турган ирригация тармоқларидан фойдаланишни кат'ий суратда яхшилаш та'минлансин, чунки бу республикада пахтачиликни юксалтиришнинг ҳал қилувчи шартларидан биридир.

Республикада қишлоқ хўжалигини электрлаштириш иши кучайтирилсин, бунинг учун республиканинг мўл сув бойликларидан фойдаланилсин.

5. Ипакчилик янада ривожлантирилсин. Пилла ҳосили ва сифати ҳар тарафлама оширилсин, колхозларда умумлаштирилган пиллачилик мустаҳкамлансин, тутзорлар кенгайтирилсин.

6. Боғдорчилик, айниқса токзорчиликни янада ривожлантириш та'минлансин.

Мева, резавор ва узумнинг энг яхши янги нав'лари кўпайтирилсин. Уларнинг ҳосили оширилсин. Қуруқ мева тайёрлаш кучайтирилсин.

7. Чорвачилик, айниқса қоракўлчилик ҳартарафлама кучайтирилсин ва унинг сифати яхшилансин. Чорва молларининг насли яхшилансин, қоракўл қўйлари ва бошқа турдаги чорва молларининг насллари яхшилансин.

8. Қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари, шунингдек, халқнинг моддий фаровонлигини ошириш ва асосий исте'мол молларини мўл-кўл қилиш учун кенг исте'мол моллари ишлаб чиқарадиган саноат тармоқлари юксалтирилсин.

9. Ўзбекистоннинг табиий бойликларини ҳартарафлама ўрганиш чоралари кўрилсин, айниқса кўмир, нефть, темир, рангдор ва нодир металлар, химия хомаш'ёси конлари, шунингдек сув бойликларини топиш соҳасида илмий текшириш, геология-қидириш ва текшириш ишлари кенгайтирилсин.

10. Ишлабчиқаришни юқори даражага кўтариш ва меҳнат унумини ошириш мақсадида, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани янада кучайтириш та'минлансин.

Илмий муассасаларнинг шоҳобчалари мустаҳкамлансин ва кенгайтирилсин, юқори малакали илмий кадрлар тайёрлаш кучайтирилсин.

11. Тез сур'атлар блан маблағ жамғариш та'минлансин, беш йил ичида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигига марказлашган тартибда 3 миллиард 900 миллион сўм маблағ сарфлаш кўзда тутилсин.

Бинокорлик материаллар саноатини ривожлантириш, бинокорлик ташкилотларини мустаҳкамлаш, уларнинг ишлабчиқариш базасини кенгайтириш, бинокорлик ишларини ҳартарафлама механикалаштиришга алоҳида э'тибор берилсин.

12. Ҳамма жойларда кўп кўчатзорлар барпо қилиш ва дарахт ўтқазиш та'минлансин, бунда шу яқин 10—15 йил мобайнида республикада катта дарахтзорлар вужудга келтириш вазифа қилиб қўйилсин.

13. 8 соатлик иш кунидан тўла фойдаланиш, иш жараёнларини механикалаш ва жадаллаштириш асосида меҳнат унуми оширилсин. Доимий ишчи кадрлар вужудга келтирилсин, уларнинг моддий аҳволи ва уй-жой шароити яхшилансин; кадрлар тайёрлаш, айниқса маҳаллий миллатлардан кадрлар етиштириш яхшилансин.

14. Халқ даромади ва халқнинг исте'мол даражаси урушдан илгаригига қараганда оширилсин. Колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан ҳартарафлама мустаҳкамлаш та'минлансин. Колхозларнинг даромади кўпайтирилсин: мол обороти оширилсин, шаҳарларда ва қишлоқ жойларида маданий совет савдоси кенгайтирилсин.

15. Республиканинг уй-жой фондини кўпайтириш, уй-жойларни асосий ремонтдан ўтказиш та'минлансин, шаҳарларда, ишчилар яшайдиган марказларда ва қишлоқ жойларида коммунал хўжалик қурилиши ҳартарафлама қизитилсин.

Коммунал электростанциялар, водопроводлар, ҳаммомлар ва бошқа шу каби коммунал-маиший муассасалар шоҳобчаси кенгайтирилсин. Тошкент шаҳри ва республиканинг бошқа шаҳарлари тобора обод қилинсин.

16. Бошланғич ва ўрта мактаблар ҳамда олий ўқув юртлари кўпайтирилсин. Болалар боғчалари ва болалар уйларини янада кенгайтириш та'минлансин. Мактабларда болаларни ўқитиш яхшилансин.

17. Халқ соғлиғини сақлаш иши яхшилансин. Касалхоналар, шифохоналар, амбулаториялар, аёлларни ва болаларни даволайдиган муассасалар, шунингдек болалар ясслалари кенгайтирилсин.

18. Маданият ва сан'атни янада ривожлантириш та'минлансин. Шаҳарларда ва қишлоқ жойларида театрлар, кино, кутубхона, клуб ва қизил чойхоналар кўпайтирилсин.

19. Ўз ички бойликларимизни сафарбар қилиш, маблағларни тежаб сарфлашга, хўжасизлик ва ўринсиз чиқимлар орқасида юз берадиган зарарларни тамомила йўқотиш масалаларига хўжалик ташкилотлари ва маҳаллий советларнинг э'тибори кучайтирилсин. Олинадиган фойда ва хўжалик ҳисобининг халқ хўжалигидаги аҳамияти оширилсин. Маҳсулотнинг таннархи камайтирилсин ва ишлабчиқаришнинг ҳамма тармоқларида олинадиган фойда кўпайтирилсин.

20. Ишлабчиқариш кучларини янада ривожлантиришда областьларнинг хўжалик ташаббуси ҳартарафлама кучайтирилсин. Маҳаллий саноатни ва ҳунармандчилик кооперациясини ҳартарафлама ривожлантириш, маҳаллий хомаш'ё бойликларидан кенг фойдаланиш, маҳаллий бинокорлик материалларини кўпроқ ишлаб чиқариш, ёқилғи чиқариш, йўл хўжалигини яхшилаш та'минлансин.

Меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий советлари барча давлат ва кооператив ташкилотларининг бешйиллик планни қандай бажараётганликларини доимо назорат қилиб турсинлар ва уларга тегишли ёрдам берсинлар.

Ўзбекистон Совет Социалистик республикасининг Олий Совети қониқиш блан та'кидлаб ўтадики, 1946—1950 йиллар учун хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида СССР Олий Совети томонидан тасдиқланган ғоят катта программа Ўзбекистон ССРнинг ишлабчиқариш кучларини янада ривожлантиришни, пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини кучли равишда юксалтиришни ўзбек халқининг саноатини ва маданиятини янада кучайтиришни та'минлайди.

СССР Олий Совети 1946—1950 йиллар учун СССР нинг халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисида қабул қилинган Қонунда қуйидаги топшириқларни белгилади:

1950 йилда Ўзбекистон ССР да саноат маҳсулотининг асосий турларини ишлаб чиқариш плани қуйидаги миқдорда тасдиқлансин:

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисида

ҚОНУН

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Пўлат	85 минг тонна
Тошкўмир	1130 минг тонна
Нефть	1066 минг тонна
Электр қуввати	2135 мил. киловатт соат
Суперфосфат	300 минг тонна
Цемент	270 минг тонна
Газлама	160900 минг метр
Шойи	14000 минг метр
Пойафзал	6150 минг жуфт
Ўсимлик ёғи	173 минг тонна
Қанд-шакар	55 минг тонна
Хом спирт	1300 минг декалитр
Гўшт	20 минг тонна
Мол ёғи	1900 тонна
Балиқ	22,5 минг тонна

1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССРда йирик қурилиш ишларига бўлинадиган харажатлар 3 миллиард 900 миллион сўм миқдорида, шу жумладан республика ташкилотлари ихтиёридаги хўжаликка 1 миллиард 266 миллион сўм миқдорида тасдиқлансин.

Жам'и 303 минг киловатт қувват берадиган электростанциялар, шу жумладан 266 минг киловатт қувват берадиган гидростанциялар қурилиб, ишга туширилсин. Қора металлургия саноатида темир-терсакларни эритадиган завод қурилишини тамомлансин; сун'ий тола тайёрлайдиган фабрика қурилсин; иккита суперфосфат заводи қуриб ишга туширилсин. Фарғонадаги тўқимачилик фабрикасида 28 минг урчуқ ва Тошкентдаги Тўқимачилик комбинатида 60 минг урчуқ ўрнатилиб, ишга туширилсин. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларининг қуввати оширилсин, тўқимачилик машиналари ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин. Ўртача ва кичкина гидротурбиналар ва химия ускуналари кўпроқ чиқарилсин. Янги азот-ўғит заводи, мис комбинати ва рух заводи қуришга киришилсин. Оҳангарон тошкўмир кони шахталар қуриш ишлари тезлатилсин.

Саноат учун керакли нефть запаслари 665 нефть қудуғи миқдорида оширилсин, уч оксили вольфрам запаслари, табиий олтингугурт запаслари кўпайтирилсин. шунингдек Олмалиқдаги мис рудаси конларидан фойдаланишга тайёргарлик кўрилсин.

Республикага қарашли хўжаликда жам'и 10,9 минг киловатт қувватли коммунал электр станциялари ва 350 минг тонна кўмир берадиган тошкўмир шахталари ишга туширилсин.

1950 йилда республикага қарашли корхоналарда 2 миллиард 800 миллион сўмлик саноат маҳсулоти, шу жумладан маҳаллий давлат саноати ва ҳунармандчилик кооперациясида 550 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилсин. Тайёрланадиган қуруқ мевалар миқдори анча кўпайтирилсин.

1950 йилда экин майдонлари 3 миллион 313 минг гектар миқдорида, шу жумладан колхозларда 2 миллион 985 минг гектар миқдорида, шу ҳисобдан дон экинлари майдони 1 миллион 371 минг гектар миқдорида, шу жумладан колхозларда 1 миллион 225 минг гектар миқдорида; техника экинлари майдони 1 миллион 131 минг гектар, шу жумладан колхозларда 1 миллион 87 минг гектар, сабзавот-полиз ва картошка майдонлари 112 минг гектар, шу жумладан колхозларда 73 минг гектар миқдорида белгилансин.

Боғдорчилик, токчилик ва пиллачиликнинг янада ривожлантирилиши та'минлансин.

Пахта ҳосили оширилсин ва пахта майдонлари 955 минг гектаргача кенгайтирилсин. 460 минг гектар миқдорида ташландиқ ва фойдаланилмаётган сувли ерларга экин экилсин, шу жумладан 320 минг гектар ерга пахта ва беда экилсин. Ирригация қурилиши ҳисобидан 173 минг гектар сувли ерга экин экилсин ва суғориладиган мавжуд ерларни сув блан яхши та'минлаш ва уларни мелиорация жиҳатидан яхши сақлаш чоралари кўрилсин.

1950 йилнинг охирида чорва молларининг сони қуйидаги миқдорларда бўлсин: отлар 498 минг, шу жумладан колхозларда 158 минг. қорамоллар—1 миллион 765 минг, шу жумладан колхозларда 670 минг, қўй ва эчкилар 9 миллион 650 минг, шу жумладан колхозларда 7 миллион 500 минг бош.

1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССР шаҳарларида 900 минг квадрат метр ҳажмида давлат уй-жой фонди, шу жумладан маҳаллий советлар йўли блан 60 минг квадрат метр ҳажмидаги уй-жой қуриш белгилансин. Тошкентда троллейбуслар юргизилсин. Тошкент ва Термиз водопроводларининг қуввати оширилсин.

1950 йилда мактаблар сони 4740 тага, улардаги ўқувчилар сони 1 миллион 85 минг кишига ва касалхоналардаги ўринлар сони 29.600 тага етказилсин.

СССР Олий Советининг ана шу топшириқларини бажариш мақсадида, Ўзбекистон ССР Олий Совети оғир саноат тармоқларида қуйидаги тадбирларни амалга ошириш учун Ўзбекистон ССР меҳнаткашларининг ҳамма кучини сафарбар қилиш зарур деб ҳисоблайди:

1. 8 та йирик ва ўрта гидростанция, чунончи Фарҳод. 1-нчи БИС ва 2-нчи Оққовоқ, 2-нчи ва 3-нчи Қуйибўзсув, 6-нчи ва 7-нчи Шаҳриҳон ҳамда Хиштров ГЭСлари қурилиб битказилсин. Оҳангаронда теплоэлектроцентраль ва ЦЭС қурилсин. Тошкент блан Фарҳод ўртасида электр сим тортилсин. Тошкент, Андижон, Марғилон ва Самарқанд шаҳарларида электр тармоқлари қайтадан қурилсин. Гидростанцияларда ва уларнинг тармоқларида иш жараёнларини автоматлаштириш қизитилсин.

Норин ва Сирдар'ёда янги гидростанциялар қуришга тайёрлик юзасидан лойиҳалаш-қидириш ишлари кенгайтирилсин. «Электролампа», «Электрокабель» ва «Электростанок» заводлари қурилиши битказилсин. Станциячалар учун зарур ҳамма ускуналарни ва тақсимловчи асбобларини ишлаб чиқарадиган завод қурилсин.

2. «Тошкент-Сталинуголь» кўмир конида 3 та шахта қурилсин ва ишга туширилсин, ҳозир ишлаб турган шахталарнинг лойиҳада мўлжалланган миқдорда кўмир чиқариши та'минлансин. Оҳангаронда кўмир чиқарадиган разрез қурилиб тамомлансин. Кўмир чиқариш ишлари комплекс усулда механикалаштирилсин ва кўмир чиқаришда илғор усуллар қўлланилсин.

Шахта қурилиши механикалаштирилсин. Шарғун ва Кухитанг тош кўмир конлари ўзлаштирилсин. Коксланадиган кўмир конларини ишга солиш мақсадида, геология-текшириш ва қидириш ишлари тезлатилсин. Республикада айниқса ғарбий-жанубий районларда янги кўмир конларини қидириш ва текшириш кучайтирилсин.

Оҳангарон кўмир конида кўмир қолиплайдиган (брикет) фабрика қурилсин.

Тошкентда тоғ-руда ускуналари ишлаб чиқарадиган завод қурилсин.

3. Янги нефть конларини, айниқса Фарғона водийсидаги нефть конларини текшириш ва уларни ишга солиш тезлатилсин. Фарғона водийсида 6 та ва Сурхондар'ё областида 2 та янги нефть кони ишга туширилсин. Республикадаги нефть конларидан фойдаланиш ва пармалаш ишларида энг янги усуллар қўлланилсин.

Фарғона водийсида—Пайман, Толмозор, Чуқур-Лангар, Избоскан, Мойли Сув, Оқмачит, Шимолий Оламушук, Наманган, Чуст,Поп, Қопчиғай, олтинчи Шўрсув ер қатламларини, Сурхондар'ё областида—Лалмикор ва Жайранхона ер қатламларини текшириш ва ўрганиш кучайтирилсин.

Тошкент атрофидаги районларда нефть конларини текшириш тезлатилсин. Ғарбий Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон АССР районларида нефть бор-йўқлигини аниқлаш учун чуқур пармалаш ишлари олиб борилсин. Асака — Вановская нефть қувури қурилсин ва ишга туширилсин. Ванновскаядаги нефть тозалаш заводи кенгайтирилсин, нефть пухта ва чиқитсиз тозалансин. Сурхондар'ё областида нефть тозалайдиган янги завод қурилсин. Табиий газларни чиқариш ва улардан фойдаланиш кучайтирилсин.

Андижон газ қувури кенгайтирилсин. Полвонтош блан Ленинск ўртасида газ қувури қурилсин.

4. Қора металлургия саноатидаги темир-терсакларни эритадиган завод қурилиб ишга солинсин. Прокат стани, иккита мартен печи ва теплоэлектроцентраль ишга туширилсин. Ўзбекистон металлургия заводининг иккинчи навбат қурилиши учун хомаш'ё тайёрлаш мақсадида геология-текшириш, қидириш ва илмий-тадқиқот ишлари тезлатилсин.

5. Олмалиқ мис комбинатини қуриш— чунончи заводга келадиган йўлларни, ёрдамчи корхоналар, руда тозалаш фабрикаси, тажриба гидрометаллургия заводи, кон ва заводнинг асосий цехларини қуриш қизитилсин.

Олмалиқ конидан ҳартарафлама фойдаланиш мақсадида, бу ерда геология-қидириш ва илмий-текшириш ишлари тезлатилсин.

Ҳозирда ишлаб турган конларда вольфрам ва молибден концентратлари чиқариш кучайтирилсин. Лангар ва Қойтош конлари қурилиши битказилсин.

Ингичкада янги кон қурилсин ва ишга туширилсин. Ҳозир ишлаб турган конларда ва янги конларда вольфрам, молибден ва бошқа шу каби нодир металларни қидириш юзасидан геология-текшириш ишлари кучайтирилсин. Тошкент областида рух заводи қурилиши бошлансин.

6. Чирчиқ электрохимия комбинатининг қувватини ошириш тезлатилсин.

Учқўрғон азот заводи қурилишини лойиҳалаш ишлари қизитилсин ва бу заводнинг асосий цехларини қуришга киришилсин.

Тошкентда лак-бўёқ заводи қурилсин ва ишга туширилсин.

Қўқон суперфосфат заводи қурилиши тамомлансин. Самарқандда суперфосфат заводи қурилсин. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашиш учун заҳар материаллар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

Ўзбекистон ССРда янги саноат тармоғи — гидролиз саноати ривожлантирилсин. Фарғона гидролиз заводи қурилиши тамомлансин. Яна иккита гидролиз заводи қурила бошлансин, бу заводлардан бири ишга туширилсин.

7. Техника жиҳатидан мукаммал янги ускуна ва машиналарни ишлатиш асосида машинасозликни янада ривожлантириш та'минлансин.

Қишлоқ хўжалик машиналари, даставвал пахтачилик учун зарур бўлган машиналар, культиваторлар, сеялкалар, ўғит сепадиган машиналар, пичан ўрадиган машиналар, чопиқ машиналар, ғўзапояни юладиган, кўрак тозалайдиган машиналар кўплаб ишлаб чиқарилсин. Пахтачиликдаги кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни, чунончи пахта ва кўрак териш, кўрак ва пахта тозалаш ишларини механикалаштириш учун янги машиналар, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашиш учун машина ва асбоблар ишлаб чиқарилсин. Тўқимачилик саноати учун техника жиҳатидан мукаммал янги ускуналар — тез йигирадиган банкаброшлар ва катта калавалик йигириш машиналари, пахта тозалаш саноати учун ускуна ва машиналар ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин. Ўртача ва кичик гидротурбиналар, компрессорлар, насослар ва химия асбоб-ускуналари чиқариш кўпайтирилсин. Бинокорлик саноати учун машиналар — экскаваторлар ва йўл қурилиши машиналари ишлаб чиқарадиган завод кенгайтирилсин. Автомобиль йиғадиган янги завод қурила бошлансин.

Озиқ-овқат саноати учун ускуналар ишлаб чиқарадиган завод, шунингдек асбоб-ускуна заводи қурилиши битказилсин. Юк кўтариш-транспорт ускуналари, чунончи кранлар, лебедкалар, лентали транспортёрлар ишлаб чиқариш кучайтирилсин. Темир йўл транспорти ва алоқа ишлари учун асбоб-ускуна ва аппаратлар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин. Кагановичномли паровоз-ремонт заводида тепловозлар ремонт қилинадиган бўлсин. Кино аппаратлари ишлаб чиқариш кучайтирилсин.

Бинокорлик материаллари саноати корхоналари учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарадиган завод қурилсин.

8. Хилково ва Қувасой цемент заводлари тиклансин ва кенгайтирилсин. Оҳангарон цемент заводи, Қувасой шифер заводи ва Хилководаги асбест-цемент қувурлар заводи қурилиши тамомлансин.

1946 — 1950 йиллар мобайнида СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисидаги Қонунга мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети **қарор қилади:**

1946 — 1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш юзасидан Ўзбекистон ССР Давлат План Комиссияси тайёрлаган ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қабул қилган бешйиллик план тасдиқлансин.

Шу давр учун Ўзбекистон ССРнинг республика ва маҳаллий хўжалиги бўйича қуйидаги топшириқлар белгилансин:

II. Ишлабчиқариш ва капитал қурилишининг ўсиш плани

САНОАТ СОҲАСИДА

1. 1950 йилда республика саноати ва маҳаллий саноатнинг умумий маҳсулот ишлаб чиқариш плани 2 миллиард 750 миллион сўм (1926 — 27 йил баҳолари блан) миқдорида белгилансин. 1950 йилга бориб, умумий маҳсулот ишлаб чиқариш 1940 йилдагига нисбатан 53% кўпайтирилсин.

2. 1950 йилда Ўзбекистон ССР нинг барча министрликлари ва ташкилотларига қарашли республика саноати ва маҳаллий саноат томонидан маҳсулотнинг асосий турларини ишлаб чиқариш плани қуйидаги миқдорларда тасдиқлансин:

Кўмир	165 минг тонна
Торф	50 минг тонна
Арава	10 минг дона
Оҳак	33,1 минг тонна
Черепица	1,8 миллион дона
Ғишт	179 миллион дона
Бинокорлик ёғочлари (ташиш)	20 минг куб. м.
Тахта	25 минг куб. м.
Дераза ойнаси	300 минг кв. м.
Пахта толаси	754 минг тонна
Канор толаси	6 минг тонна
Хом пилла	850 тонна
Газлама ипи	3300 тонна
Газлама	14,9 миллион метр
Шойи	14 миллион метр
Канор газламаси	7,4 миллион метр
Устки трикотаж кийим	1,7 миллион дона
Ички трикотаж кийим	3,45 миллион дона
Пайпоқ	4,3 миллион жуфт
Чарм пойафзал	6,15 миллион жуфт
Қаттиқ чарм	1050 тонна
Юмшоқ чарм	143 миллион кв. дцм
Сим кроватьлар	50 минг дона
Чинни идишлар	600 минг дона
Шиша идишлар	600 минг дона
Радио приёмниклар	5000 дона
Мебель	2 миллион сўмлик
Электр плиталар	50 минг дона
Ўсимлик ёғи	153 минг тонна
Мол ёғи	1900 тонна
Гўшт	20 минг тонна
Қази-карта ва бошқа сурланган моллар	4,5 минг тонна
Балиқ	225 минг центнер
Консерва	62 миллион банка
Қуруқ мева	9 минг тонна
Кондитер моллари	16,3 минг тонна
Макарон	10 минг тонна
Хом спирт	600 минг дкл.
Узум виноси	900 минг дкл.
Пиво	4,6 миллион дкл.
Папирос	1500 миллион дона
Туз	35 минг тонна
Совун	36,7 минг тонна

3. Ўзбекистон ССР нинг республика саноати ва маҳаллий саноатида марказлашган капитал қурилиш ишларининг ҳажми 443 миллион сўм миқдорида белгилансин.

4. Саноат корхоналари, электростанциялар, ирригация иншоотлари, уй-жой коммунал қурилиши ва бошқаларнинг эҳтиёжини қондириш учун маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш тиклансин ва кенгайтирилсин.

1950 йилда республика саноати ва маҳаллий саноатда камида 179 миллион дона пишиқ ғишт ишлаб чиқарилсин, ғишт ишлаб чиқаришда мавсумчиликка барҳам берилсин. Тошкент, Андижон, Наманган, Қувасой, Қўқон, Каттақўрғон, Самарқанд ва Бухородаги ғишт заводлари шу яқин икки йил мобайнида йил бўйи тўхтамай ишлайдиган ҳолга келтирилсин. Андижон заводи газ блан ишлашга кўчирилсин. Заводларнинг техникаси яхшилансин, кўп меҳнат талаб қиладиган иш жараёнлари механикалаштирилсин.

Тошкент шаҳрида, шунингдек Тошкент, Сурхондар'ё ва Қашқадар'ё областьларида механикалаштирилган янги ғишт заводлари қурилсин.

Қолипланган ғишт ва ичи кавак ғишт, сопол блоклар, шунингдек шлак-гипс ва шлак-бетон блоклар кўплаб чиқарилсин.

1947 йилда Тошкентда, Қувасой, Андижон ва Самарқандда черепица ишлаб чиқариш тиклансин. Тошкент, Қўқон, Наманган, Бухоро, Каттақўрғон ва Нукусда черепица ишлаб чиқарадиган янги цехлар қурилсин.

Томга ёпиш учун қамишдан материаллар ишлаб чиқарадиган заводлар қурилсин.

Тошкент, Фарғона ва Самарқанд областьларида биноларни безатадиган сопол плиталар ишлаб чиқарадиган корхоналар ташкил қилинсин.

Тошкентда чиннидан йилига 500 тонна бинокорлик материали ишлаб чиқараоладиган завод қурилсин ва у 1947 йилнинг охиригача ишга туширилсин, шунингдек, канализация қувурлари ишлаб чиқариш кучайтирилсин.

1950 йилда 300 минг квадрат метр дераза ойнаси ишлаб чиқараоладиган завод қурилсин ва ишга туширилсин.

Жиззах, Қувасой ва Пролетаробод оҳак заводлари қайтадан қурилсин ва кенгайтирилсин. Октовда (Қорақалпоғистон АССР) оҳак-цемент заводи қурилсин.

Цемент ўрнига ишлатиладиган материаллар (доломит-цемент, ангидрит-цемент, эль-цемент) кўп миқдорда ишлаб чиқарилсин. Жуда маҳкам гипс ишлаб чиқариш ва гипсдан ҳархил бинокорлик деталлари тайёрлаш ташкил қилинсин.

Биноларни безаш учун зарур бўлган силлиқланган тошларни чиқариш ва уларни бинокорликда ишлатиш анча кенгайтирилсин. Ғозғон мармар тошини ишлаб чиқариш тиклансин ва кучайтирилсин.

5. Бинокорлик саноати ҳар тарафлама ривожлантирилсин, бинокорлик ташкилотлари машиналар ва транспорт воситалари блан мустаҳкамлансин.

Бинокорликда илғор техника кенг қўлланилсин, заводларда тайёрланган терма конструкциялардан қурилишларда кенг фойдаланилсин, ер қазиш, бетон ётқизиш ва бошқа шу каби бинокорлик ишларини механикалаштириш кучайтирилсин.

Республика ва маҳаллий саноат корхоналарида бинокорлик учун зарур энг оддий механизмлар, бинокорлик асбоблари, шунингдек стандарт бинокорлик ва архитектура-пардозлаш конструкциялари, моторчалар ва деталлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилсин.

Бинокорлик материалларини (ёғоч, тахта, ғишт, цемент, металларни) тежаб сарфлаш та'минлансин ва камчил материаллар ўрнини босадиган материаллар кенг қўлланилсин. Қурилиш ишларида ўзбек халқининг қадимги бой тажрибасидан кенг фойдаланилсин, қубба усули, сопол нақшлик ва бошқа сопол плиталар кенг қўллансин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Материал-техника та'миноти бошқармаси йўли блан республикадан ташқарида ёғоч тайёрлаш кучайтирилсин, 1950 йилга бориб, республикага ёғоч ташиб келтириш йилига 200.000 кубометрга етказилсин.

Техника Экинлари Министрлиги, Ер Ишлари Министрлиги, Сув Хўжалиги Министрлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ҳунармандчилик кооперацияси бошқармаси йўли блан уларнинг ёғоч материалларга бўлган ўз эҳтиёжларини қондириш учун ёғоч тайёрлашлари ташкил қилинсин.

6. Тўқимачилик саноатининг янада тараққий этиши та'минлансин.

Пахта тозалаш саноатида ускуналардан яхши фойдаланиш ва ишлаб турган пахта заводларини қайтадан қуриш ҳамда янги пахта заводлари қуриш йўли блан, пахта заводларининг қуввати бутун пахта ҳосилини тозалай оладиган даражага етказилсин.

1950 йилда пахта толаси чиқариш 754 минг тоннага етказилсин, я'ни урушдан илгариги даражадан 41,6% оширилсин. Пахта заводларида электр қувватидан фойдаланиш кучайтирилсин, уларнинг энергия-қувват хўжалиги тиклансин ва кенгайтирилсин, эскириб қолган чўткали жинлар ўрнига унумлироқ бўлган ҳаво блан юрадиган жинлар ўрнатилсин. Жин ускуналарининг иш унуми арра-соатига 6,1 килограммгача оширилсин, технология жараёни яхшилансин, пахта заводларидаги лабораториялар тиклансин, маҳсулот сифати яхшилансин.

Иш унумини ошириш мақсадида пресс машиналари қайтадан қурилсин, тойлар зич прессланисин ва уларнинг стандарт бўлиши та'минлансин, заводлардаги эскириб қолган пневматикалар алмаштирилсин.

Пахта заводларидаги линтер хўжалиги кучайтирилсин, ҳамма чигитларни линтерлаш та'минлансин, линтер чиқиши кўпайтирилсин.

Пахта заводларида ва тайёрлаш пунктларида кўп меҳнат талаб қиладиган ишлар механикалаштирилсин. Пахта тозалаш саноатининг омбор ва транспорт хўжалиги кучайтирилсин, пахта заводларининг ремонт-механика базаси мустаҳкамлансин, тайёрлаш шоҳобчаси кенгайтирилсин.

Беш йил мобайнида пахта тозалаш саноатида яна 11 жин батареяси қурилсин ва ишга туширилсин.

Тўқимачилик саноати соҳасида—Нукусда 5000 урчуқли йигирув-тўқув фабрикаси қурилсин ва ишга туширилсин.

Ипакчилик саноатида — корхоналарнинг ишлабчиқариш қуввати оширилсин, янги пиллакашлик фабрикаси қурилсин. Бухоро фабрикасидаги «Ханда» типидаги кам унумли пиллакашлик дастгоҳлари нормал типдаги дастгоҳлар блан алмаштирилсин, ҳарбир қозон учун ишлатиладиган тутқичлар миқдори кўпайтирилсин.

Пиллани хиллаш усули қўллансин, пиллани хиллайдиган янги машиналар ишлатилсин.

Фарғона пиллакашлик фабрикасида ва Марғилон ипакчилик комбинатида вентиляция машиналари ўрнатилсин ва кўпайтирилсин. Самарқанд шойи тўқиш фабрикасида тўқув дастгоҳлари 250 тага етказилсин. Шойи ва тайёр миллий буюмлар (чойшаб, шарф, рўмол ва бошқа шу кабилар) ишлаб чиқариш тиклансин ва кўпайтирилсин.

Шойи молларнинг хили кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин. Босма усул блан гул солиш қўллансин.

1920 та урчуқли қазна-йигириш фабрикаси ишга туширилсин.

Пашмоя толаси ва жут саноатида — Тошкент канор-қоп фабрикасининг иккинчи навбат қурилиши тамомлансин.

7. **Енгил саноат** моллари ишлаб чиқариш урушдан илгариги даражадан оширилсин, уларнинг хили анча кўпайтирилсин. Тикилган кийимлар ва пойафзалларнинг сифати яхшилансин. Пойафзал ишлаб чиқариш 1940 йилдагига нисбатан 60% кўпайтирилсин.

Тикувчилик ва пойафзал саноатида узлуксиз маҳсулот чиқариш усулларини қўллаш кучайтирилсин. Пойафзални иссиқ вулканизация усули блан тикиш йўлга қўйилсин, пойафзал тайёрлашда бошқа мукаммал усуллар ҳам кенг қўллансин.

Тери ошлаш яхшилансин ва ишлаб чиқариладиган кўнларнинг сифати яхшилансин. Кўн заводларида кўп меҳнат талаб қиладиган иш жараёнлари механикалаштирилсин. Самарқанддаги кўн заводи қайтадан қурилсин, пойафзал ва атторлик моллари саноати учун рангли чармлар чиқариш кўпайтирилсин.

Кўн ўрнига ишлатиладиган моллар чиқарадиган мустаҳкам база вужудга келтирилсин. Тошкентда махсус картон фабрикаси қурилсин ва Тошкентдаги «Пласткож» заводида кирза тайёрлайдиган, пластрезина ва хом резина қоришмаси тайёрлайдиган цехлар ташкил қилинсин.

Газлама ва чармдан атторлик моллари ишлаб чиқариш кучайтирилсин ва уларнинг хили кўпайтирилсин.

Устки ва ички трикотаж кийимлар, қўлқоплар ва юқори сифатли пайпоқлар ишлаб чиқариш учун Тошкентда янги трикотаж фабрикаси қурилсин.

8. Озиқ-овқат саноатида маҳсулот ишлаб чиқариш тиклансин ва урушдан илгариги даражадан анча оширилсин.

1950 йилда ўсимлик ёғи ишлабчиқариш 1940 йилдагига нисбатан 1,3 марта, совун 1,7 марта, мол ёғи 2,2 марта, гўшт 1,3 марта, макарон, кондитер моллари ва қази-қарта 1,5 марта, консервалар 2,1 марта, сут ва сутдан қилинган ҳархил маҳсулот 1,7 марта кўпайтирилсин. Нонбулка, спирт, пиво, папирос чиқариш урушдан илгариги даражадан оширилсин.

Мой чиқариш ва ёғ саноатида — уруғлик учун кетмайдиган ҳамма чигитлардан ёғ чиқариш та'минлансин. Ҳозирда ишлаб турган ёғ заводларининг қуввати урушдан илгариги даражага етказилсин, ёғ заводларида энг янги техника-экстракцион ва экспеллер ускуналар қўллансин. Чимбой заводи қурилиши тамомлансин ва завод ишга туширилсин, йилига жам'и 380 минг тонна чигитдан ёғ чиқараоладиган 11 та янги ёғ заводи, шу жумладан зиғир уруғидан ёғ чиқарадиган бир завод қуришга киришилсин.

Тоза ўсимлик ёғи чиқариш анча кўпайтирилсин ва унинг сифати яхшилансин. Ёғ тозалайдиган янги цехлар қурилсин.

Ўсимлик ёғини майда шиша идишларда чиқариш яна йўлга қўйилсин ва ривожлантирилсин.

Совун чиқарадиган янги цехлар қурилсин, ҳархил атир совунлар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

Гўшт саноатида — Тошкентдаги ва республиканинг бошқа жойларидаги гўшт комбинатлари тўла ускуналансин ва яхшилансин. Қарши шаҳрида янги гўшт-консерва комбинати қурилсин.

Қази-қарта ва сурланган озиқ-овқат молларининг сифати анча яхшилансин ва хили кўпайтирилсин.

Ошхоналар учун гўштдан ярим фабрикатлар ишлабчиқариш кўпайтирилсин, бу маҳсулотларни ишлаб чиқариш урушдан илгариги даражадан анча оширилсин. Гўштдан дори-дармон бўладиган маҳсулотлар чиқариш кўпайтирилсин.

Нон ва макарон саноатида — нон-булка молларининг урушдан илгари бўлган нав'лари яна чиқарила бошлансин ва кўпайтирилсин, чаканалаб сотиладиган нон маҳсулотлари, шунингдек оби нон кўпроқ чиқарилсин.

Нонвойхоналар тармоғи кенгайтирилсин, бир кечаю-кундузда 130 тонна нон пишираоладиган 6 та янги нон заводи ва механикалаштирилган нонвойхона қурилсин.

Макарон хиллари кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин, юқори нав'ли оқ ундан маҳсулот чиқариш анча кўпайтирилсин.

Консерва саноатида — йилига ўрта ҳисобда жам'и 17 миллион банка миқдорида консерва ишлаб чиқараоладиган учта янги мева-сабзавот заводи қурилсин; ҳозир ишлаб турган консерва заводлари тўла ускуналансин.

Консерва маҳсулотининг, айниқса мева ва сабзавот консерваларининг хили кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин. Витаминли маҳсулот чиқариш кучайтирилсин, болалар учун махсус консервалар ва парҳиздорлар учун консервалар ишлаб чиқариш йўлга қўйилсин. Томат чиқарила бошлансин ва анор, олча, узум шарбатлари чиқаришга киришилсин.

Колхозларда мева қуритишни кучайтириш ва заводларда қуруқ мева ишлашга алоҳида э'тибор берилсин. 1940 йилдаги 6,9 минг тонна қуруқ мева ўрнига, 1950 йилда камида 9 минг тонна майиз, баргак, туршак, олча қоқи ва бошқа ҳархил қуруқ мева ишлаб чиқарилсин. Прессланган анжир қоқи чиқаришга киришилсин.

Кондитер саноати эҳтиёжлари учун мевадан ярим фабрикатлар ишлаб бериш анча кўпайтирилсин.

Ёғ-сут ва пишлоқ саноатида — ҳозир ишлаб турган корхоналар механикалаштирилсин, 2 та янги ёғ-сут заводи ва 5 та пишлоқ заводи қурилсин.

Маҳсулот хили анча кўпайтирилсин, витаминли сут маҳсулоти ишлаб чиқариш ташкил қилинсин, тайёр ўралган маҳсулотлар кўпроқ чиқарилсин.

Сут маҳсулотини бузмай яхши сақлаш мақсадида сариғ ёғ-сут заводлари ва асосий сепаратор пунктлари совутиш асбоблари блан та'минлансин.

Кондитер саноатида — маҳсулот сифатини яхшилаш ва хилларини кўпайтиришга алоҳида э'тибор берилсин, қоғозга ўралган карамель ва конфект чиқариш анча кўпайтирилсин. Шоколад чиқарила бошлансин.

Бир кечаю-кундузда 20 тонна маҳсулот ишлаб чиқараоладиган янги кондитер фабрикаси, шунингдек крахмал-шинни заводи қурилсин.

Вино ва пиво саноатида — пиво ва узумдан қилинадиган вино нав'лари кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин, узоқ сақланган юқори сифатли винолар, айниқса маҳаллий нав' винолар чиқариш кўпайтирилсин.

(ОХИРИ УЧИНЧИ БЕТДА)

1946—1950 йиллар мобайнида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисида

ҚОНУН

(БОШИ БИР ВА ИККИНЧИ БЕТЛАРДА)

Шишали пиво чиқариш бирнеча марта кўпайтирилсин.

Қарши, Термиз, Урганч ва Нукус шаҳарларида пиво-лимонад чиқарадиган 4 та кичик завод қурилсин.

Муз тайёрлаш саноатида — сун'ий муз тайёрлаш 1940 йилдагига нисбатан 1,5 марта кўпайтирилсин.

Бир кечаю-кундузда 5 тонна муз ишлаб чиқараоладиган завод қурилсин ва ишга туширилсин.

Тошкент музхонаси кенгайтирилсин, Термиз шаҳридаги музхона ишга туширилсин, Қарши шаҳрида қурилаётган гўшт-консерва комбинати ҳузурида музхона қурилсин, республикадаги бошқа музхоналарнинг қуввати оширилсин.

Мороженое чиқариш урушдан илгариги даражага нисбатан 2,6 баравар кўпайтирилсин, қоғозга ўралган мороженое чиқариш йўлга қўйилсин, мевадан мороженое ишлаш кенг ривожлантирилсин.

Шишаларда спиртсиз ичимликлар чиқариш кучайтирилсин, уларнинг тури кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин.

Балиқ саноатида — Жанубий Орол балиқ овлаш флотининг ва балиқни дастлаб ишлайдиган заводларнинг техникаси яхшилансин. Музлатилган ва сурланган балиқлар чиқариш кўпайтирилсин.

Мўйноқдаги балиқ-консерва комбинати мукаммал ускуналансин, комбинат қошидаги сув тозалаш иншоотлари ва электростанция қурилиши битказилсин. Балиқ консерваларининг хили кўпайтирилсин.

Республикадаги ҳовуз ва кўлларда балиқни кўпайтириш ишлари кенгайтирилсин. Кичик кўлларда балиқ овлаш ривожлантирилсин.

Озиқ-овқат саноатининг ҳамма тармоқларида илғор техника қўлланилсин, корхоналарнинг иши устидан химия-техника назорати кучайтирилсин ва озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришда санитария-техника маданияти оширилсин.

9. Маҳаллий саноат, ҳунармандчилик кооперацияси ва инвалидлар кооперациясининг иши янада ривожлантирилсин ва яхшилансин, саноатнинг бу тармоқларида кенг исте'мол моллари ва озиқ-овқат маҳсулотлари, бинокорлик материаллари, маҳаллий ёқилғи тайёрлаш, республика саноати ва қишлоқ хўжалиги учун ускуна ва энг оддий машиналар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

1950 йилда Ўзбекистон ССРнинг маҳаллий саноати ва ҳунармандчилик кооперацияси йўли билан маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 1940 йилдаги 307,8 миллион сўм ўрнига, 550 миллион сўм (1926—1927 йилларининг ўзгармас нархи билан) миқдорида белгилансин.

Тўқимачилик, тикувчилик ва трикотаж саноати тармоқларида газлама, шойи ва ип аралаш ипак газмоллар, тивитли олеяллар, пайпоқлар, устки ва ички трикотаж кийимлар, тикилган моллар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин. Уларнинг сифати яхшилансин, хиллари кўпайтирилсин ва пардозлаш яхшилансин, техника талабига қаттиқ риоя қилинсин. Тўқув ва трикотаж асбоб-ускуналаридан тўла фойдаланилсин. 1947 йилда Бухорода 10 минг урчуқли йигириш фабрикаси, шунингдек Фарғонада 2300 урчуқли йигириш-тўқиш фабрикаси тўла ишга туширилсин. Ҳарбири 5000 урчуқли иккита янги йигириш фабрикаси қурилсин.

Кўн-пойафзал саноатида пойафзал ишлаб чиқариш 1950 йилда 1450 минг жуфтга етказилсин, пойафзалларнинг хили кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин. Қаттиқ чарм чиқариш 250 тоннага ва юмшоқ чарм чиқариш 43 миллион квадрат дециметрга етказилсин, кўн ўрнига ишлатиладиган моллар кўпроқ чиқарилсин. Пойафзал учун ишлатиладиган заруф буюмлар чиқариш кўпайтирилсин.

Металл ишлайдиган саноат тармоғида — республикадаги халқ хўжалигининг ремонт эҳтиёжларига хизмат қилиш ва саноат артеллари ҳамда шаҳар саноати комбинатларининг ишлабчиқариш воситалари билан та'минлаш учун қисқа муддатда 2 та ремонт-механика заводи қуриш, уларни ускуналаш ва ишга тушириш та'минлансин. Кенг исте'мол учун металлдан ҳархил буюмлар, рўзғор учун зарур чўян асбоблар, тунука ва алюминийдан ясалган идишлар чиқариш урушдан илгариги даражага етказилсин ва янада кучайтирилсин. Сим кроватьлар ишлаб чиқариш тиклансин ва 1950 йилда 50 минг дона кровать чиқарилсин. Рўзғор учун ҳар хил электр асбоблари (электр плиткалар, электропечьлар, вентиляторлар ва бошқалар), шунингдек бошқа ҳархил хўжалик-рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш ташкил қилинсин. Оддий қишлоқ хўжалик асбоблари, арава, от анжомлари ва бошқа шу кабиг буюмлар ишлаб чиқариш ҳар тарафлама кенгайтирилсин. Тошкентдаги дразеслик заводи кенгайтирилсин ва қайтадан қурилсин.

Кўргазмали ўқув қуроллари, спорт асбоблари ва радио приёмниклар ишлаб чиқарадиган янги корхоналар ва цехлар қурилсин. Шиша ва чинни идишлар ишлаб чиқарадиган заводлар қурилсин ва ишга туширилсин.

Ўзбекистонда халқ бадиий ҳунармандчилиги янада ривожлантирилсин, кашта, ироқи ва бошқа шу каби қўл ҳунари буюмлари, a'ло шойи ва ип аралаштириб тўқилган ипак газмоллар, гилам, шолча, сўзана, заргарлик буюмлари, металлга, ёғочга ва ганчга ҳархил лавҳа ва ўймакорлик нақшлар солинган буюмлар, мармар тошдан ясалган буюмлар, шунингдек кулолчилик моллари ишлаб чиқариш 1950 йилда камида уч марта кўпайтирилсин. Халқ орасидаги кекса усталарнинг тажрибасидан кенг фойдаланилсин, бадиий буюмлар ишлаб чиқарадиган шогирдлар тайёрлансин.

Мебель, мактаб-ёзув асбоблари, ўйинчоқлар ва маданий моллар ишлаб чиқарадиган корхоналар кенгайтирилсин ва қайтадан қурилсин. 1950 йилда мебель ишлаб чиқариш 2 миллион сўмга етказилсин.

Бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш кўпайтирилсин, 1950 йилда 59 миллион дона ғишт ва 19,1 минг тонна оҳак тайёрлансин. Кўмир чиқариш 1950 йилда 165 минг тоннага етказилсин.

Красноармейск, Оппартак ва Тошкўмир конлари қурилиши тамомлансин. Оҳангарон, Кўкёнтоқ, Қизилқия ва Тошкўмир районлардаги кўмир конларидан фойдаланиш учун янги кичик шахталар ташкил қилинсин. Ўтин-саксавул, пих тайёрлаш кучайтирилсин.

Ўсимлик ва минерал хомаш'ё бойликларидан ҳамда давлат саноатидаги чиқиндилардан кенг фойдаланилсин. Эски-туски (утиль) тайёрлаш ва уларни қайтадан ишлаш кучайтирилсин. Урушдан илгари эски-тускини қайтадан ишлаш билан банд бўлган ҳунармандчилик артеллари тиклансин.

Маҳаллий ва кооперация саноатининг асосий тармоқларида механикалаштирилган ва ярим механикалаштирилган иш усуллари қўлланилсин, тарқоқ майда ишхоналар маданий усулда ташкил қилинган каттароқ цехлар ва корхоналарга бирлаштирилсин.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш тубдан яхшилансин. Пойафзал, кийим, мебель, радио приёмниклар, уй-рўзғор асбоблари ва бошқаларни ремонт қиладиган ишхоналар тиклансин ва кенгайтирилсин. Тошкент шаҳрида ва республиканинг бошқа шаҳарларида аҳолига маиший хизмат кўрсатадиган намунали комбинатлар ташкил қилинсин. Аҳолига ўз материалларидан устки ва ички кийим тикиш, кийимларни бўяш, кашта тикиш, гул солиш ва бошқа бадиий буюмлар ишлаб бериш кенг йўлга қўйилсин. Бу ишларни бажарадиган пунктлар кўпайтирилсин.

Уюшмаган ҳунармандлар ҳунармандчилик артелларига тортилсин, ҳунармандчилик артеллари ташкилий-хўжалик жиҳатдан ҳар тарафлама мустаҳкамлансин.

10. СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тўғрисидаги Қонунга мувофиқ, саноатда ва йирик қурилишда меҳнат унумини ошириш, саноат маҳсулотининг таннархини пасайтириш ва қурилиш ишларининг баҳосини камайтириш та'минлансин.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ СОҲАСИДА

1. 1947 йилда пахта етиштириш урушдан аввалги даражасига етказилиб, бешйилликнинг бундан кейинги йилларида пахтачиликни ҳамда деҳқончиликнинг бошқа соҳалари — боғдорчилик, токзорлик, ипакчилик ва чорвачилик, айниқса қоракўлчилик янада ривожлантирилсин.

2. Қишлоқ хўжалигининг умумий маҳсулотини бешйиллик охирида, 1940 йилдагига қараганда, 52 процент кўпайтирилиш кўзда тутилсин.

Ҳар гектардан олинадиган пахта ҳосили 1950 йилда 22,4 центнергача етказилсин ва ҳаммаси бўлиб 2139 минг тонна чигитли пахта олинсин.

Ҳар гектардан олинадиган қанд лавлаги ҳосилини 209 центнергача ошириб 1950 йилда қанд лавлагидан олинадиган умумий ҳосил 1163 минг тоннага етказилсин.

Каноп, тамаки, махорка, кунжут, зиғир — кудряш ҳамда бошқа мойли экинлар ҳосили анча оширилсин ва улардан ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар кўпайтирилсин.

Ҳар гектардан ўрта ҳисобда 9,5 центнер ҳосил олиш йўли билан, умумий дон миқдори 1302,4 минг тоннага етказилсин.

3. 1950 йил учун экин майдонларининг миқдори қуйидагича белгилансин:

(Минг гектар ҳисобида)

	Ҳаммаси	Шу жумладан колхозларда
Умумий экин майдони	3313	2985
Шу жумладан:		
Ғалла экинлари	1371	1225
Техника экинлари	1131	1087
Шу жумладан: ғўза	955	915
Сабзавот-полиз экинлари ва картошка	112	73
Ем-хашак экинлар	699	600

Бешйилликнинг охирига бориб колхозларда суғориладиган ерлардаги умумий экин майдони 1778,6 минг гектарга етказилсин.

4. Ташландиқ ва фойдаланилмаётган 460 минг гектар сувли ерлар экиладиган бўлсин, шу жумладан 320 минг гектарга ғўза, беда ва 140 минг гектар шартли суғориладиган ерга суғориладиган ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари экилсин.

Ирригация қурилишини кенгайтириш йўли билан 173 минг гектар сувли ерга экин экилсин. Мелиорация ишларини яхшилаш ва суғориладиган ерларни сув билан та'минлаш чоралари кўрилсин.

Каттақўрғон ва Ўртатўқай сув омборлари қурилиши, Мирзачўлдаги Киров номли каналнинг суғориш системаси қурилиши, Молотов номли Тошкент канали билан Туябўғиз сув омбори қурилиши, Шимолий Тошкент канали ва Охунбобоев номли канал ҳамда Андреев номли Шимолий Фарғона канали қурилиши ўз вақтида битказилсин. Марказий Фарғонадаги ирригация ишлари ҳамда Сурхондар'ё водийсини суғориш ишлари тугаллансин. Пахта Арна канали ва Чимбой суғориш системаси қайтадан қурилсин, Ленин номли каналнинг суғориш системаси кенгайтирилсин.

Янги ерларни суғориш учун Амудар'ё сувларидан фойдаланиш соҳасидаги лойиҳалаш ва қидириш ишлари ҳамда Қайроққум сув омборини қуриш ишлари қизитиб юборилсин.

Мавжуд ирригация системалари қайтадан қурилсин ва улар техника жиҳатидан ускуналансин.

Суғориш системасидан фойдаланиш яхши йўлга қўйилсин, гидротехника иншоотлари, суғориш ва коллектор шохобчалари ўз вақтида ремонт қилинсин ҳамда тозалансин. Ирригация системаларини қуриш ва ремонт қилиш ишларида, айниқса каналларни тозалашда машиналардан кўпроқ фойдаланилсин.

Экинларни белгиланган нормаларда ва белгиланган муддатларда суғориш йўли билан сув тежаб сарф қилинсин. Ерни шўр ва зах босишига йўл қўйилмасин.

5 Колхоз ва совхозларда тўғри алмашлаб экиш ишлари йўлга қўйилиб, бедани ва бошқа кўп йиллик ўтларни алмашлаб экиш усули қўллансин.

Колхоз ва совхозларнинг лалмикор ерларини шудгорлаш усули кенг қўлланилсин, ерлар ўз вақтида ва яхшилаб ишлансин.

Ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари нав'ини танлаш ва уруғчилик ишлари яхшилансин.

Ҳарбир колхоз ва совхозда, қабул қилинган алмашлаб экиш планининг бажарилишини тўла та'минлайдиган миқдорда, кўп йиллик ўт уруғлари етиштирилсин.

Совхоз ва колхозларда ғўзанинг серҳосил, тез пишар ва касалликларга чидамли янги нав'лари экилсин. Дон ва дуккакли дон экинларининг, мойли ва бошқа экинларнинг хўжалик учун кам фойда берадиган нав'лари ўрнига нуқул селекцион ва танланган хилларини экишга ўтилсин.

Колхоз ва совхозларда маҳаллий ўғитлардан тўла фойдаланиш билан бирликда минерал ўғитлардан ҳам кўпроқ фойдаланилсин. Ғўза, каноп, қанд лавлаги, тамаки ва махорка каби техника экинларининг минерал ўғитларга бўлган эҳтиёжи батамом қондирилиши билан бирга, бошқа экинларга, айниқса сабзавот ва картошка далаларига солинадиган минерал ўғитлар ҳам анча кўпайтирилсин.

Қишлоқ хўжалик экинларининг зараркунандаларига ва касалликларига қарши кураш чоралари кучайтирилсин.

6. Қишлоқ хўжалик дала ишларининг машиналаштирилиши кенгайтирилсин.

Янги машина-трактор станциялари қуриш ва бор машина-трактор станцияларининг хўжалигини йўлга қўйиш ишлари қизитилсин ҳамда уларнинг ремонт базалари кенгайтирилсин.

Машина-трактор станциялари ва моторларни ремонт қилиш заводлари малакали ишчилар ва мутахассислар билан мустаҳкамлансин.

Трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналаридан тўғри фойдаланилсин ва уларнинг иш унуми оширилсин.

Қишлоқ хўжалигида бир варакайига бирнеча хил ишларни бажарадиган машиналарни, шу жумладан пахтани териш ва қуритиш машиналарини, кўсак териш ва ғўзапоя юлиш машиналарини, кўсак чувиш ва чигитли пахтани чўп-хаслардан тозалаш машиналарини, шунингдек, қирқма шахмат усулида культивация қилиш ва қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш машиналарини, суғориш ариқларини тозалаш машиналарини, далаларни суғориш ва чорвачилик хўжаликларида сув чиқариш учун қўлланиладиган мукаммаллаштирилган насосларни ишлабчиқариш ва улардан кенг равишда фойдаланиш та'минлансин.

Пахтачилик соҳасидаги дала ишларини машиналаштириш тобора кучайтирилиб, 1953 йилда қуйидаги миқдорга етказилсин (процент ҳисобидан).

Кўкламдаги ҳайдаш	95
Чигит экиш	90
Ғўза қатор ораларини узунасига культивация қилиш	90
Ғўза қатор ораларини кўндалангига культивация қилиш	60
Очилган пахтани териш	50
Кўсак териш	90
Ғўзапоя юлиш	95
Кўсак чувиш	100
Кузги шудгор	95

Колхоз, МТС ва совхозларни электрлаш янада ривожлантирилсин. Беш йил мобайнида 53 минг киловатт қувват берадиган 1000 та колхоз гидроэлектростанцияси қурилсин, 1500 та колхоз электрлаштирилсин, шунингдек, 350 та колхозга умум фойдаланадиган электр тармоғидан қувват берилсин.

Колхозларда тегирмон, абжувоз, мойжувоз, темирчилик корхонаси, маҳаллий бинокорлик материаллари (ғишт, черепица, оҳак) ишлаб чиқариш корхоналари, шунингдек, транспорт асбоблари ясайдиган ишхоналар каби ёрдамчи корхоналарни қуриш ишлари кенг йўлга қўйилсин.

7. Совхоз ва колхозларда чорвачилик тобора ривожлантирилсин ва унинг маҳсулоти кўпайтирилсин. Колхоз ва совхозлардаги иш ҳайвонлари, шу жумладан ҳўкизлар кўпайтирилсин.

1950 йилнинг охирига бориб чорва молларининг сони қуйидаги миқдорга етказилсин:

(Минг бош ҳисобида)

	Ҳаммаси	Шу жумладан колхозларда
Отлар	498	458
Қорамол	1765	670
Қўй ва эчкилар	9650	7500
Шу жумладан қоракўл қўйлар	5650	4748

Беш йил мобайнида, 1945 йилдагига нисбатан, отлар 62 процент, қорамол 50 процент, қўй ва эчкилар 74 процент, шу жумладан қоракўл қўйлари 84 процент кўпайтирилсин.

Қоракўл қўйларининг, ангор эчкиларининг, ҳисор ва жайдари думбали қўйларнинг, қорабайр отларининг ва қорамолнинг зотларини яхшилаш мақсадида зотли моллар етиштириш ишлари кенг йўлга қўйилсин.

Мавжуд наслдор чорва совхозлари, давлат наслдор мол урчитиш жойлари, наслдор отлар етиштирадиган давлат отхоналари, колхозларнинг наслдор мол фермалари мустаҳкамлансин ҳамда янгилари қурилсин.

Қоракўл қўзиларидан олинадиган 1-нчи нав' терилар бешйилликнинг охирига бориб колхозларда камида 65 процентга ва қоракўлчилик совхозларида камида 75 процентга етказилсин. Шу билан бирга кулранг қоракўл терилар колхозлар томонидан топшириладиган териларнинг 10 процентига етказилсин. Колхозларда қоракўл қўйларининг «сўр» тери берадиган ўтовлари вужудга келтирилсин.

Колхозларда қўлда боқилаётган ҳарбир сигирдан бир йилда олинадиган сут миқдори бешйилликнинг охирига бориб, 900 литрга етказилсин. Қорамолни ҳамда қўйларни яйловларда ва қўлда боқиб семиртириш кенг йўлга қўйилиб, бешйилликнинг охирида сўйиладиган молларнинг тирик оғирлиги камида 35 процент оширилсин. Беш йил мобайнида ҳар қўйдан олинадиган юнг миқдори ўрта ҳисоб билан 10 процент кўпайтирилсин.

Отларнинг сонини аввалги даражага етказиш ва янада кўпайтириш мақсадида қулунлар кўпроқ ўстирилсин, наслдор отлар етиштирадиган давлат отхоналари ва колхозлардаги наслдор йилқичилик фермалари кўпайтирилсин ҳамда яйловлари бўлган хўжаликлардаги бияларни уюрда боқиш йўлга қўйилсин.

Қишлоқ хўжалик артели Уставида белгиланган нормалар доирасида шахсий фойдаланиши учун моллар сотиб олишда колхозчиларга ёрдам берилсин.

Ҳарбир колхозда паррандачилик фермаси ташкил қилинсин.

Колхозчи, ишчи ҳамда хизматчиларга ўз паррандачилик ҳамда қуёнчилик ишларини ривожлантиришлари учун ҳар жиҳатдан ёрдам берилсин.

Ветеринария чоралари ўз вақтида ва тўла кўрилиб турилсин. Ветеринария касалхоналари ҳамда пунктлари кенгайтирилиб, малакали кадрлар билан та'минлансин.

8. Чорвачиликнинг ем-хашак базаси мустаҳкамланиб, чорва моллар яхши пичан (қуруқ беда), илдизи ем бўладиган хашак, силос, ва бошқа сўлим хашаклар билан та'минлансин; совхоз ва колхозларда, биринчи навбатда чорвачилик иши яхши ривожланган совхоз ва колхозларда ўт экинларини тўғри алмашлаб экиш йўлга қўйилсин.

Бедапояларни парвариш қилиш ишлари яхшилансин ва хашак ҳосили оширилсин.

Ҳосилни ўз вақтида ўриб-йиғиб олиш ҳамда агротехника ва мелиорация чораларини қўллаш йўли билан, табиий пичанзорларнинг ҳосили кўпайтирилсин ва яхшилансин. Илдизи молга егизиладиган, силос ҳамда кўкат экинларининг майдонлари кенгайтирилсин ва ҳосили кўпайтирилсин. Ем-хашак етиштириш ва тайёрлаш ишларини машиналаштириш анча кучайтирилсин. Яйловларга шамол двигательлари қуриш йўли билан, сув чиқаришни машиналаштириш кенг ривожлантирилсин.

Чорва молларни, айниқса қоракўлчилик районларида, яйловларда боқиш кенгайтирилсин. Республика ичида ва унинг ташқарисида чорва молларини боқиш учун ажратилган яйловларни гидрогеология ва геоботаника нуқтаи назаридан текшириш, тартибга солиш ва колхозларга тақсимлаб бериш ишлари тугаллансин. Табиий яйловлардан тўғри ва тўла-тўкис фойдаланиш ишлари уюштирилсин, колхоз ва совхоз ўтлоқларидан навбатма-навбат фойдаланиш усули йўлга қўйилсин. Чорва моллар ўтлатиладиган районлардаги яйловларда қудуқлар, турар-жой ва ишлабчиқариш бинолари қуриш, борларини ремонт қилиб туриш та'минлансин. Қишки яйловларда ем-хашак тайёрлаб қўйилсин, қатнов йўллари кенгайтирилсин ва мол ҳайдаб ўтиладиган йўллар яхшилансин.

Катта шаҳар ва саноат марказларининг сабзавот районларида озиқ-овқат саноати мой, қанд, консерва ва бошқа завод чиқиндиларидан фойдаланиб, молларни бўрдоқи боқиш хўжаликлари ва пунктлари ташкил қилинсин ва тобора кенгайтирилсин.

9. Колхозларда жамоат ипакчилиги ҳар тарафлама мустаҳкамлансин. Бор тутзорлар кенгайтирилсин ва яхшилансин. Энг яхши ва сербарг тут дарахтлари экилиб, улар яхши парвариш қилинсин. Мўл ҳосил берадиган пилла қурт зотларини боқиш расм қилинсин, қурт уруғ сифати ва қурт боқиш усуллари яхшилансин. Бешйилликнинг охирида 285 минг қути қурт уруғ тарқатиладиган бўлсин, қурт уруғининг ҳар қутисидан 52 килограмм пилла олинадиган бўлсин, умумий пилла ҳосили 14.820 тоннага етказилсин.

1946—50 йилларда колхозларда 8000 гектар ерда тутзор ташкил қилинсин ва 10 миллион дона баланд танали тут кўчати ўтқазилсин, бунинг учун етарлик миқдорда кўчат тайёрлансин.

10. Колхоз ва совхозларда, ёрдамчи хўжаликларда, колхозчи, ишчи ва хизматчиларнинг томорқа ерларидаги боғлар, токзорлар ва резавор-мевазорлар тикланиб, уларни янада ривожлантириш та'минлансин.

Дарахтларнинг сийракланишига барҳам бериб, боғларни, резавор-мевазор ва токларни парвариш қилиш ишлари яхшилансин ҳамда уларнинг ҳосилини янада ошириш та'минлансин.

Беш йил мобайнида колхозларда 15000 гектар токзор, 13.150 гектар янги мевазорлар ва субтропик ўсимлик (анор-анжир) боғлари ҳамда 1.300 гектар резавор-мевазорлар ташкил қилинсин.

Давлатга ҳамда колхозларга қарашли мева кўчатзорлари мумкин қадар кенгайтирилиб, мева кўчатларига эҳтиёж тўла-тўкис қондирилсин.

Давлат ихтиёрида бўлган ўрмонлардаги ерларга, колхоз ва совхозлардаги ариқ ва йўл бўйларига ёнғоқ, бодом ва писта экиш плани белгиланиб, беш йил мобайнида бу ерларга 2133 минг дарахт ўтқазилсин.

Колхоз ва совхозларда ҳамда ёрдамчи хўжаликларда сабзавот, картошка ва полиз экинлари кўпайтирилиб, уларнинг ҳосили оширилсин. Ишчи ва хизматчиларнинг якка-якка ва коллектив бўлиб сабзавот экишини янада ривожлантириш та'минлансин.

Меҳнаткашларни сут, гўшт ва мева билан та'минлаш учун республика шаҳарлари ва саноат марказлари атрофидаги сабзавот-картошка базаларини, чорвачилик, боғдорлик ва токчилик ишларини мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш чоралари кўрилсин. Шаҳарлардаги ва саноат марказларидаги аҳолини қиш даврида эртаги сабзавот ва резавор билан та'минлаш учун, парник—иссиқхона хўжаликлари янада ривожлантирилсин.

11. Колхоз ва совхозларда, шунингдек колхозчи, ишчи ва хизматчиларнинг ўз хўжаликларида асаларичилик тиклансин ва ривожлантирилсин. Беда экиладиган хўжаликларда асаларичиликни ривожлантиришга айниқса катта аҳамият берилсин. Асалариларнинг маҳсулдорлиги оширилсин, асалариларни парвариш қилиш ва уларнинг зоти яхшилансин. Асалари озиқланадиган ўсимликлар экиш ва дарахтлар ўтқазиш ишлари кучайтирилсин. Асаларичилик асбоблари ва сун'ий мум ишлабчиқариш кенгайтирилсин.

12. Колхозларнинг жамоат хўжалигини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун, колхозларнинг жамоат бойлиги, даромадлари, бўлинмас фондлари, бинолари, чорвалари, асбоб-ускуналари, эҳтиёт уруғлик ва ем-хашак фондлари тобора кўпайтирилиши та'минлансин.

Колхоз жамоат ерларининг ва колхоз мулкининг сақланиши та'минлансин, қишлоқ хўжалик артели Уставининг ва колхоз демократиясининг бузилишига, чунончи: колхоз правленияларининг сайланиши, қишлоқ хўжалик артели а'золарининг умумий мажлиси олдида правленияларнинг ҳисоб бериб туриш тартибларининг бузилишига йўл қўйилмасин.

Колхозларда ишлабчиқаришни машиналаштириш, меҳнатни тўғри уюштириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, колхоз даромадларини тақсимлашда меҳнат кунига қаттиқ э'тибор қилиб, унинг аҳамиятини ошириш йўли билан меҳнат унуми кўпайтирилсин; якка ва группа ишбай усулини қўллаш йўли билан колхозлардаги бригада ва звенолар мустаҳкамлансин, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини оширган, чорва моллар сонини кўпайтирган ва уларнинг маҳсулдорлигини оширган колхозчиларга қўшимча меҳнат ҳақи тўлаш усули кенг қўллансин.

Колхозларнинг давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари топшириш мажбуриятларини ўз вақтида бажарадиган бўлишларига эришилсин.

13. Совхозларда хўжалик ишларини намунали қилиб олиб бориш та'минлансин. Совхозларда қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосили ва чорва молларнинг маҳсулдорлиги анча оширилсин. Тракторлар, комбайнлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарининг иш унуми кўпайтирилсин ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотининг таннархи камайтирилсин.

Шаҳар ёнидаги ёрдамчи хўжаликлар ҳар жиҳатдан мустаҳкамланиб, қўшимча тракторлар, транспорт ва деҳқончилик асбоблари билан та'минлансин ҳамда уларнинг маҳсулоти анча кўпайтирилсин.

Совхозларнинг қишлоқ хўжалик дала ишлари ва асосий чорвачилик ишлари тамомила машиналаштирилсин, совхозларда доимий ишчи ва мутахассис кадрлар вужудга келтирилиб, уларга уй-жой қуришда давлат йўли билан ёрдам қилинсин ва давлат томонидан белгиланган миқдорда томорқа ерлар ажратиб берилсин.

Пахтакор совхозларни мустаҳкамлаш, уларнинг уруғчилик ишларини ва янги агротехника усулларини амалга оширишдаги ролини кўтариш масалаларига алоҳида аҳамият берилсин. Пахтакор совхозларда бешйиллик охирида, ҳар гектардан олинадиган ҳосилни 29 центнерга етказиш йўли билан, 116 минг тоннагача умумий пахта ҳосили олиниши та'минлансин.

Боғдорчилик-токчилик совхозларида хўжалик ишларини энг маданий усул билан олиб бориш та'минлансин, дарахтларнинг сийракланишига тамоман барҳам берилсин, мева дарахтларининг ва токларнинг хиллари яхшилансин.

Совхозларнинг ўз эҳтиёжларини тамомила қондириш ҳамда колхозларни, колхозчи, ишчи ва хизматчиларни энг яхши кўчатлар билан та'минлаш учун мева дарахтлари, субтропик, резавор-мева ўсимликлари ва ток кўчатзорлари кенгайтирилсин.

14. Ўрмонларни кўпайтириш ва тартибга солиш соҳасидаги ишлар қат'ийан яхшилансин.

1946 — 1950 йиллар мобайнида колхозларга ва давлат ер фондига қарашли ерларнинг 1200 гектарига дарахтлар ўтқазиш, колхозлардаги кичкина ариқ бўйларига ва йўл четларига 25 миллион дона дарахт кўчати ва тол қаламчалари ўтқазиш, қум ва тоғлардаги 49100 гектар ерга дарахтлар экиш ва ўтқазиш та'минлансин.

Экинзор ерларни қум босишдан ва боғларни шамолдан сақлаш учун дарахтлар ўтқазиш иши кенгайтирилсин, зарур миқдорда кўчат етиштириш учун янги кўчатзорлар ташкил қилинсин.

15. Қишлоқ хўжалиги илмий текшириш институтларининг ишлари яхшилансин. Бу институтларнинг асосий диққати қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ошириш, қишлоқ хўжалик илғорларининг тажрибасини умумлаштириш, қишлоқ хўжалигини машиналаштириш, электрлаш, қишлоқ хўжалик экономикаси ва қишлоқ хўжалигини уюштириш соҳасидаги чораларни ишлабчиқариш ҳамда амалга ошириш масалаларига қаратилсин.

(ДАВОМИ КЕЛГУСИ СОНДА)

Қизил майдонда 4-нчи Кантемировка гвардиячи танк дивизиясининг жанговар марши

Ватанимиз, совет халқимиз Улуғ Ватан урушида фронтларда қаҳрамонона кураш ва ғалабалар йўлини босиб ўтган ўз шонли танкчиларининг буюк жасоратларини юксак даражада тақдирлайдилар, қуроллар ва ҳақлатли жанговар машиналарни ишлаб берган инженерларга, конструкторларга, ишчиларга самимий миннатдорлик билдирадилар. Бу йил биринчи марта байрам қилинган танкчилар куни катта умумхалқ байрамига айланди, бронетанк ва механикалаштирилган кучларимиз муваффақиятларининг, жангчиларимиз ва офицерларимизнинг ҳарбий маҳоратлари, танк саноатининг ходимларининг муваффақиятларини кўрикдан ўтказиш кунига айланди.

8 сентябрь Қизил майдон ҳарбир умумхалқ байрами кунларидагидек улуғвор ва кўркам эди.

Кремль деворлари бўйидаги минбарлар меҳмонлар блан лиқ тўлган. Бу ерда совет армиясининг генераллари, партия ва ҳукумат арбоблари, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг депутатлари, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари ва Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари, Сталин мукофоти лауреатлари, фан ва сан'ат арбоблари, танкосозлик саноатининг ходимлари, Москва меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари, совет ва чет эл матбуотининг вакиллари турибдилар.

Қизил майдоннинг иккинчи томонида Ленин орденли И. В. Сталин номидаги бронетанк ва механикалаштирилган қўшинлар ҳарбий академиясининг ўқувчилари, профессорлари ва ўқитувчилари Кремлга қараб саф тортиб, жанговар марш бошланишини кутиб турибдилар.

Кремлнинг Спасск минорасидаги соат бешга яқинлашиб қолди. Майдондаги минбарларнинг марказий саҳнаси Ленин мақбарасига тикилиб қараб туради. Минбарларда ҳарбий бошлиқлар кўринади. Мақбаранинг [illegible] Ленин мақбарасининг трибунасида ўртоқ И. В. Сталин, К. Е. Ворошилов, Л. П. Берия, А. А. Жданов, А. И. Микоян, А. А. Андреев, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, Н. М. Шверник, Н. А. Булганин, А. Н. Косигин, А. А. Кузнецов, Г. М. Попов, Н. С. Патоличев, М. Ф. Шкирятов, С. М. Будённий, П. С. Рибалко, Ф. А. Вершинин ўртоқлар минбарга чиқадилар.

Кремль курантлари соат 5 га қўнғироқ чалади. Майдон жим-жит бўлиб қолади. Терма оркестр ижро этган Совет Иттифоқи Гимни садолари янграйди. Музика тўхташи блан Қизил майдонда карнайлар овози янграйди. учта кучли тўп овози жанговар марш бошланганлигидан дарак беради.

Майдонга Ленин орденли Қизил Байроқли 4-нчи Кантемировка гвардиячи танк дивизияси, Совет Иттифоқи Қуролли Кучларидаги энг шонли танк дивизияларидан бири келиб киради.

Танкчилар Кунига Москванинг Қизил майдонида Совет армияси бронетанк ва механикалаштирилган қўшинлари вакили сифатида жанговар марш қилиш шарафига катта жанговар йўлни босиб ўтган дивизия муяссар бўлди. 4-нчи Кантемировка гвардиячи дивизия танкчиларининг шон-шуҳрати тарихий Сталинград жанглари вақтида бошланган эди. Улар Сталинград ёнида немис-фашист қўшинларини тор-мор келтириш тўғрисида доҳиёна тузилган Сталинча планни амалга оширишда қатнашдилар. Дивизиянинг бўлинмалари Дон дар'ёсининг ўрта қисмидаги жойдан ҳужум бошлаб, немислар мудофаасининг муҳим таянч пунктларидан бири бўлган Кантемировкани эгалладилар ва душманнинг Тормосино-Котельниково районида Сталинград ёнида қуршов ичида қолган Паулюс армиясини қутқазиш учун боришга уринаётган катта танк қўшинларини тор-мор келтиришда қатнашдилар. 4-нчи гвардиячи дивизиянинг танкчилари бошқа қисмлар блан биргаликда Волга блан Дон ўртасидаги қорли рус ерларида бўлган даҳшатли жангда ғалаба қозондилар.

Қаҳрамон танкчиларнинг марши бошланди. Бу марш худди уруш шароитидагича ва изчиллик блан давом этади. Дивизиянинг Қизил майдондаги маршини разведкачилар группаси бошлаб беради. Тарих музейи томонидан илдам мотоциклар келиб чиқади. Буларни танк разведкасининг кўз-қулоғи дейиш мумкин. Мотоциклчилар мақбара ёнидан ўтиб, Василий Блаженний собори орқасида ғойиб бўладилар.

Улар кетидан разведканинг мояси бўлган «Т-34» танклари колоннаси келиб киради. Ватан урушининг ветерани майор Левашко бошчилик қилган машиналар кенг саф тортиб майдондан ўтиб кетадилар. Маневр учун белгиланган бронетранспортерлар илдам ўтиб кетадилар. Душманнинг орқа томонида разведкада қатнашган бу бронетранспортерлар ҳаяжон туғдирар ва душманнинг қаршилигини енгар эдилар.

Сал вақт ўтгандан кейин майдонга Тарих музейининг икки томонидан катта мотоциклчилар отряди келиб киради. Улар қора шлём кийганлар, мотоцикларнинг араваларига ва орқасидаги жойларига пулемёт ва автоматлар блан қуролланган жангчилар ўтирганлар. Бу — дивизиянинг олдинги отрядидир. Жангда артиллерия ва пиёда аскарлар мотоциклчилар учун йўл очиб бергач мотоциклчилар отряди ёриб ўтилган майдонга биринчи бўлиб кирар ва тез ҳаракат қилиб душманнинг кучларини тор-мор келтирар, шу блан асосий кучлар учун йўл очар эди.

Қизил майдонда танкларнинг гувуллаган овозлари янграйди, майдон устида тутун кўтарилади. Музика овози эшитилмай қолади. Минбар ёнидан олдинги отряд блан бирга юрадиган катта-катта ўзиюрар тўплар ўтади. Олдинги отрядлар охиридан зенитчилар ва юк автомобилларига тушган мотоўқчилар пиёда аскарлар ўтади. Худди жанг вақтидагидек, ҳавода қирувчи аэропланлар учиб, дивизиянинг маршини ҳимоя қилиб боради.

Бирмунча секунд майдон сўп қолди. Лекин ана шу мотор овози эшитилади, минбарлардаги кишилар Тарих музейи томонига қарайдилар. Бу ёқдан дивизиянинг асосий кучлари майдонга кириб келаётир. Энг олдинда — юриш байроқлари остида дивизиянинг асосий қисмларини сергаклик блан қўриқлаб бораётган қоровул отряди келмоқда. [illegible] «Т-34» танклари [illegible] ўтиб кетади.

Қизил майдонга бронетранспортерлар фахрий қоровулни соқчилигида [illegible] шонли танк келиб киради. Танк устида гвардиячи дивизиянинг ипак байроғи ҳилпиллайди. Байроқнинг юқори бурчагига Ленин ордени ва Қизил Байроқ ордени, байроқда Лениннинг зарҳал блан ишланган расми кўриниб турибди. Бу — Кантемировка дивизиясининг ғолибона жанглар шон-шуҳрати блан қопланган жанговар байроғидир. Байроқ тегида Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал-лейтенант Михаил Панов турибди. У Москва ва Сталинград мудофаасида, Белоруссия ва Польшани озод қилишда, Германияни штурм қилишда қатнашган эди. Шонли генерал [illegible] хизмат қилмоқда. 1941 йил 7 ноябрь, улуғ Октябрь кунида генерал Панов Қизил майдонда парадда қатнашган эди. 1944 йили Панов [illegible] Нарев [illegible] кирит[illegible] [illegible] фашистлар Германиясига бостириб кирдилар.

Дивизия командири кетидан ўзиюрар зенит тўплари ўтади. Зенитчилар танкчиларни ва ўзиюрар тўпларни душман авиациясининг ҳужумларидан қўриқлайдиган кучлардир.

Ўзиюрар зенит тўплари кетидан янги танк қисми гувуллаб келади. Бу қисм бурчак шаклида саф тортиб келмоқда. Бундай тузилиш жанг шароитида кучларни тез фурсатда ишга солишни та'минлайди.

Ана майдонга ўзиюрар тўплар бўлинмаси киради. Даҳшатли тўплар, каттакан зериҳли танклар ҳаммани қойил қолдиради. Ана шу тўплар 1943 йилда Курск ярим доирасида бўлган жангда немисларнинг «Фердинанд» деган янги, катта ўзиюрар тўпларининг ҳужумига дуч келган эдилар. Бу жангда совет техникаси ғолиб чиқди. Танк ҳужумининг содиқ сафдоши, душман танкларига қарши кучли қурол бўлган совет ўзиюрар тўплари Берлингача бордилар, Маньчжуриядаги тез юришларда қатнашдилар.

Ўзиюрар тўплар кетидан зенит артиллерияси ва бронетранспортерлар ўтади. Қизил майдон катта ҳужумлар вақтидаги фронт йўлларини эслатади. Юк автомобилларига тушган механикалаштирилган пиёда аскарлар ўтиб кетади.

Бу бўлинма жуда кўп шонли қаҳрамонликлар кўрсатган. Бу бўлинманинг машиналарга тушган солдатлари неча ўн километрлаб масофани тез фурсатда босиб ўтиб, ҳар бир жангга ўз вақтида етиб борар эдилар. Улар Воронежда жанг қилдилар, Сталинград марраларини ҳимоя қилдилар. Кантемировка ёнида найза жангларида қатнашдилар, Киевни озод этдилар, Краковни штурм қилдилар, Дембицани олдилар. Бреслоу истиҳкомларини ер блан яксон қилдилар, Дрезден ва Прага кўчаларига биринчи бўлиб кирдилар.

Ўқчи жангчилар тушган автомобиллар Василий Блаженний собори орқасига ўтиб кўздан ғойиб бўлдилар. Майдонга тўпчилар—жангларда ўз ўти блан пиёда аскарларга ёрдам берувчи артиллерия бўлинмаси киради. Халқимиз севган гвардиячи миномётлар — энг чуқур ертўлаларга яширинган немисларни қириб ташлаган «Катюша»лар ўтади.

Майдонда яна танклар овози янграйди. Яна «Т—34» танклари келади.

Майдон бир минут жим-жит бўлиб қолади. Шундан кейин одатдан ташқари кучли овоз майдонни ларзага келтиради. Совет танксозлари ва бронетанк қўшинларининг фахри бўлган, дун'ёда энг катта ва энг кучли бўлган «ИС» танклари ўтади. Бу танкларнинг фронтда пайдо бўлиши душманга даҳшат солар, немис артеллирияси «ИС» танклари олдида ожиз қолар эди.

Бу бўлинманинг танкчилари 1943 йилдаги машҳур жанглар кунида ёнғин ичида қолган Орёлга ҳаммадан олдин бостириб кирдилар.

Қувватли «ИС» танклари ўтган чоқда кучли тўп овозлари эшитилади. Фронтларда тўп отиб танкларга йўл очиб берган шонли совет тўпчилари совет танкчиларига салют берадилар. (ТАСС).

Париж Сулҳ Конференциясида

А. Я. ВИШИНСКИЙ сўзи

Полковник Ходсон,—деди А. Я. Вишинский, — узундан-узоқ гапирди. У бу ерда ана шу таклифни юридик-таҳрир комиссиясига топшириш тўғрисида муҳокама қилинаётган масалага сра тааллуқли бўлмаган гапларни айтди. Ходсон «киши ҳуқуқларини ҳимоя қилучи Европа суди»ни тузиш лойиҳаси ҳали тайёрланмаган, ҳомаки бир лойиҳа эканлигини э'тироф қилди. Бизга қандай масалани муҳокама қилишни таклиф этадилар? Умумий мавҳумий шаклда баён қилинган, ва ҳатто ҳеч қандай амалий аҳамияти бўлмаган жуда мужмал бир фикрни мухокама қилишни таклиф этадилар.

Вишинский сўзини давом эттириб бундай деди: доктор Эватт жўнаб кетиши олдидан полковник Ходсонга қат'ий кўрсатмалар берганлигини ва Ходсоннинг бу кўрсатмаларни бажаришга ҳаракат қилаётганлигини биламан. Эватт ўз фикрини ўртага ташлади, халос. Аммо бу фикр тамомила бема'ни эканлигини э'тироф қилиш керак. Эватт ҳатто бир фикрни эмас, балки қуруқ гапларни айтди. Унинг бу гапларида ҳақиқий ҳолатни э'тиборга олмайдиган дабдабали сўзлар ва бўлмағур ҳаёллардан бошқа ҳеч нарса йўқ. У қандайдир халқаро суд ташкил қилишни таклиф этади. аммо бу суд қандай асосда, қандай қонунлар асосида иш кўради? Бу суд қандай ҳуқуқий қоидаларга амал қилади? Унинг суд ишларидаги ҳуқуқлари нимадан иборат бўлади? Ана шу «Европа суди» суверен давлат деб ҳисобланган Европа давлатларига қандай муносабатда бўлади? Бу ерда кўпгина муҳим саволлар пайдо бўлади. Аммо «Европа суди» деб аталган бўлмағур муассасани ўйлаб чиқарган кишилар бу саволларнинг бирортасига ҳам жавоб бермадилар ва улардан бу саволларга жавоб олаолмаймиз. Австралия делегацияси — судни ташкил қилайлик, шундан кейин унинг планини иш программасини, суд ишлари олиб бориш қоидасини, суднинг бутун ишларини уюштириш тартибларини белгилаймиз, эҳтимол янги қонунлар ҳам чиқарамиз, дейди. Буни таклиф деб бўладими? Бу, тайёрланмаган, бебурт, ҳомаки ва қуруқ бир фикрдир, ҳечқандай ма'носи бўлмаган бир фикрдир деб айтсам, мени кечиринглар. Буни исбот қилиб бериш қийин эмас...

Одамлар бино солган пайтда даставвал унинг пойдеворини қурадилар, сўнгра деворларини тиклаб, томларини ёпадилар. Бу ерда эса, даставвал бинонинг томини ёпайлик, сўнгра деволларини ясаб, кейин пойдеворини қурармиз, бундан нима ҳосил бўлишини кўрармиз, деб айтадилар. Бу уринишдан ҳечқандай тузук натижа чиқмаслиги аён. Ходсоннинг гапидан кейин ҳақиқатда ана шу «Европа суди» блан овора бўлиб ўтиришнинг ҳеч зарурати йўқ. Бу масалани юридик ёки бошқа комиссияга қўймаслик, ана шу беҳуда ҳаракатдан воз кечиш, бу «фикр»ни кераксиз қоғозлар ташланадиган саватга ташлаш тўғирок бўлур эди.

Агар сиз бу масалани муҳокама қилишни истар экансиз, Финляндия блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳасини кўручи комиссияда бу масалани муҳокома қила бошлаган экансиз, уни охиригача давом эттирайлик. Сувни кўрмай этик ечма, деган мақол бор. Аммо бу ерда масала у қадар оддий тарзда қўйилмаётир. Бунда гап масаланинг юридик ва сиёсий томонида эмас, балки гап қаерда ва қанча овоз олиш мумкин эканлиги тўғрисида боради. Бу комиссияда 10 овоз бор. Австралия делегацияси ҳатто овозларнинг оддий кўпчилигини ҳам олишга умид боғлай олмайди, Италияга доир сиёсий масалаларни ва территория масалаларини кўручи комиссияда эса 20 овоз бор, бу комиссияда доминионлар ва Жанубий Африка делегациясининг иттифоқи бор, Австралия делегацияси бу иттифоққа бемалол суяна олади дейиш мумкин. Сиз шу даражагача бориб етдингизки, бу масалани Финляндия комиссиясида кўриб чиқмасликни очиқдан-очиқ таклиф этмоқдасиз, чунки бу комиссияда кўпчилик овоз олаолмайсиз, балки бу масалани Италия комиссиясига ҳавола қилишни таклиф этасиз, чунки бу комиссияда 11—12 овоз олишга умид боғлайсиз. Сизнинг ҳийла-найрангингиз шундан иборат! Сиз бу масала Италия комиссиясида қараб чиқилганига қадар Финляндия комиссиясида ўз таклифингизни муҳокама қилмасликни таклиф этасиз, чунки Италия комиссиясида ўз тарафдорларингиз кўпроқ бўлиб бунда ўз таклифларингизни ўтказиш осонроқ эканлигини биласиз.

Агар Италияга доир сиёсий масалаларни ва территория масалаларини кўручи комиссия бу масалани 2 ҳафтадан кейин кўрадиган бўлса, 2 ҳафта кутишга тайёрсиз, чунки бошқа комиссияларда шу вақтгача кўп марта бўлгани каби ўз таклифларингизнинг ўтмай қолишидан қўрқасиз. Соф виждон блан очиқ гапирайлик—«Европа суди» тўғрисидаги масалани нима учун Финляндия комиссиясида кўриш мумкин эмас? Чунки сиз бу комиссияда ўзингизга керакли миқдорда овоз олаолмайсиз. Сизнинг сиёсий мўлжалингиз шундан иборат.

Вишинский сўзининг охирида бундай деди: Кишиларнинг ғашини келтирадиган ва яхши муносабатларга ҳалақит берадиган баҳоналар топилмасин деб талаб қиламан. Очиқ ва ҳалол ишлайлик. Рўзномада Австралия делегациясининг таклифи турипти. Бу масалани умумий масалалардан ажратмай, уни ютиш учун умид кўпроқ бўлган бир жойдан иккинчи жойга ташланадиган футбол ўйинига айлантирмай, муҳокама қилишга киришайлик.

Иш тартиботига доир қоидалар Финляндияга доир сиёсий масалаларни ва территория масалаларини кўручи комиссиядан Финляндия блан тузиладиган сулҳ шартномасига боғлиқ масалаларни қараб чиқишни талаб этади. Австралия делегациясининг тузатиши юридик комиссиянинг эмас, балки Финляндияга доир сиёсий масалаларни ва территория масалаларини кўручи комиссиянинг муҳокамасига қўйилди. Мен, ҳарқандай бўлмағур мулоҳазаларга э'тибор қилмай, масалани тартибот қоидаларида кўрсатилган тартибда муҳокама қилишни таклиф этаман.

Англия делегациясининг таклифи овозга қўйилди. СССР, Белоруссия, Украина, Чехословакия ва Жанубий Африка Иттифоқининг делегациялари бу таклифга қарши овоз бердилар. 6 делегация, шу жумладан Франция вакили ҳам Англия делегациясининг таклифини ёқлаб овоз берди. Ма'лумки Франция Финляндияга қарши уруш қилмаган эди, шу сабабдан у Финляндия блан тузиладиган сулҳ шартномасига доир масалаларда ҳал қилучи овозга эга бўлаолмайди. А. Я. Вишинский Франция вакили бу комиссияда ҳал қилучи овозга эга бўлмаганлиги учун совет делегацияси берилган овоз натижаларини нотўғри деб ҳисоблаганлигини айтди ва комиссиянинг э'тиборини шунга жалб этиб, совет делегациясининг шу фикрини протоколга ёзишни илтимос қилди.

ИТАЛИЯГА ДОИР ИҚТИСОДИЙ МАСАЛАЛАРНИ КЎРУЧИ КОМИССИЯ СССР ФОЙДАСИГА ОЛИНАДИГАН РЕПАРАЦИЯЛАРНИ ТАМОМИЛА МА'ҚУЛЛАДИ

ПАРИЖ, 3 сентябрь **(ТАСС махсус мухбиридан).** Италияга доир иқтисодий масалаларни кўручи комиссиянинг 3 сентябрьдаги мажлиси охирида сулҳ шартномасининг Италиядан СССР фойдасига олинадиган репарацияларга доир боби овозга қўйилди ва бир оғиздан ма'қулланди. Бунинг натижасида комиссиянинг ишида муҳим қадам қўйилди.

Комиссияда саккиз кун мобайнида Совет Иттифоқига тегишли репарациялар масаласида баҳслар бўлган эди. Ба'зи делегациялар, хусусан Австралия, Канада, Янги Зеландия ва Жанубий Африка Иттифоқининг делегациялари Италия блан тузиладиган ва Ташқи ишлар министрлари кенгаши ма'қуллаган сулҳ шартномаси лойиҳасини қабул қилдирмаслик. Совет Иттифоқига тўланиши лозим бўлган репарацияларни тўлатдирмаслик учун зўр бериб уринган эдилар. Шу мақсадни кўзда тутган ғаразли тузатиш ва таклифлар кетма-кет дўлдай ёғдирилди. Аммо Ташқи ишлар министрлари кенгаши чиқарган қарорларни модда-ма-модда ҳимоя қилган ва бу тузатишларнинг асоссиз эканлигини исбот этган совет делегациясининг мустаҳкам йўл тутиши орқасида бу тузатишларнинг бирортаси ҳам қабул қилинмади.

Комиссия бу моддани Ташқи ишлар министрлари кенгаши таклиф этган тарзда, бир ҳарфини ҳам ўзгартирмай қабул қилдики, бу жуда муҳимдир. Бу бобга қўшилган ва комиссия ма'қуллаган бирдан-бир илова—совет делегацияси киргизган иловадир. Бу иловада айтилишича, шу моддага мувофиқ бўладиган ҳисоб-китоб учун америка долларининг 1946 йил 1 июльгача бўлган олтин қиммати асос қилиб олинади, я'ни бир унция олтин 35 доллар ҳисобланади.

Аммо шуни айтиш керакки, комиссиянинг Совет Иттифоқига тегишли репарациялар масаласини муҳокама қилган бу сўнгги мажлисида ҳам репарациялар тўғрисида Ташқи ишлар министрлари кенгаши томонидан таклиф этилган бобни ақалли бирмунча ўзгартириш ва бузиш йўлида уринишлар бўлди. Бу сафар Бразилия делегацияси шу бобга қарши чиқди.

Ташқи ишлар министрлари кенгашида Совет Иттифоқига тегишли репарация ҳақларини қисман Италия саноатининг маҳсулоти блан тўлаш масаласи ҳал этилган чоқда совет делегацияси, тегишли молларни ишлабчиқариш учун керакли хомаш'ёни Совет Иттифоқи Италияга комиссия шартлари блан бериб турсин, деган таклифга қўшилган эди, шу блан бирга берилган хомаш'ёнинг қиммати СССР га етказиб берилган молларнинг қимматидан чегириб олиниши лозим, дейилган эди.

Бразилия, Австралия, Жанубий Африка Иттифоқи ва Канада вакиллари бу пунктга қарши қаттиқ э'тироз билдирдилар. Бу мамлакатларнинг вакиллари хомаш'ё сотишдан манфаатдор бўлган ўз мамлакатларидаги йирик фирмаларнинг коммерсия манфаатларини кўзда тутиб, Совет Иттифоқининг Италияга етказиб берадиган хомаш'ёлари камроқ бўлсин, деб талаб қилдилар.

Франция, Америка Қўшма Штатлари ва Буюк Британия вакиллари Ташқи ишлар министрлари кенгашининг ўзаро келишиб чиқарилган қарорини қувватладилар ва, шу қарорнинг мазкур моддасини амалга ошириш—Италиянинг репарация юзасидан ўз устига олган мажбуриятларни бажаришига имкон беради, дедилар.

Совет Иттифоқининг вакили Вишинский ўз нутқида Ташқи ишлар министрлари кенгашининг чиқарган қарори лойиҳасига қарши гапирган вакиллар қандай важларни асос қилиб олганликларини кўрсатди.

А. Я. ВИШИНСКИЙ сўзи

Бу ерда биз эшиттан сўзлар,— деди Вишинский,—жуда характерлидир. Улар ба'зи мамлакат делегацияларининг Совет Иттифоқи бундан фойда кўриб, бошқа мамлакатлар зарар кўриши мумкин деб ташвишланаётганликларини, шубҳасиз ифода қилади. Бразилия, Австралия, Жанубий Африка Иттифоқи ва Канада вакилларининг бир-бирлари блан келишиб айтган сўзлари ана шундай ташвишланиш борлигини очиб кўрсатди. Шу делегацияларнинг кўрсатилишиёқ улар томонидан таклиф этилган тузатишнинг чин моҳиятини очиб беради. Улар Совет Иттифоқининг Италияга етказиб берадиган хомаш'ёлари коммерсия муомалаларига, мазкур мамлакатлардаги корчалонларнинг савдо манфаатларига ҳалақит беради, деб қўрқиб, хавфсираб шундай тузатишни таклиф этдилар; улар савдогарчилик манфаатларини ҳар нарсадан афзал деб биладилар; гап репарациялар устида эмас, балки коммерсия муомалаларидан фойда оладиган ва буни ўзларига касб қилиб олган кишилар каби, бу репарациялардан кўпроқ фойда олиш тўғрисида бораётир.

Вишинский, совет делегацияси Министрлар кенгашида ўзаро келишилиб қабул қилинган қарорларни бузиш мумкин эмас деб ҳисоблайди, деди. У репарациялар тўғрисидаги масаланинг тарихини эсга солди. Совет делегацияси Министрлар кенгашида Италиянинг Совет Иттифоқига берадиган репарациялари саноат ишлаб чиқарган молларни етказиб бериш ҳисобидан қоплансин деб талаб этди; бу, Совет Иттифоқига ҳам, Италияга ҳам кўпроқ фойдали эди.

Министрлар кенгашида Қўшма Штатлар ва Англия вакиллари бу таклифга қарши э'тироз билдирдилар. Улар, саноат маҳсулотидан репарация ҳақларини тўлаш Италиянинг халқ хўжалигини оғир аҳволда қолдиради ва Италиянинг манфаатларига тўғри келмайди, шу блан бирга Англия ва Америка Қўшма Штатларининг экономикасига ҳам ма'лум даражада ёмон та'сир қилади, дедилар.

Министрлар кенгашида бўлган мунозаралар вақтида, Совет Иттифоқи Италиядан репарация тариқасида мол олсин, шу блан бирга Совет Иттифоқи Италиянинг одатда ўзига келтирадиган хомаш'ёларини коммерсия асосида Италияга берсин, деган фикр пайдо бўлди.

СССР нуқтаий назаридан қараганда, ўз зиммасига ҳеч қандай мажбурият олмай, саноат молларини талаб қилиш албатта фойдали бўлур эди. Аммо совет ҳукумати умумий бир қарорга келиш мақсадида, репарация ҳисобидан бериладиган молларни тайёрлаш учун Италияга керакли хомаш'ёни етказиб бериш мажбуриятини ўз устига олди. Бу ерда Бразилия, Австралия, Жанубий Африка Иттифоқи ва Канада вакилларини ҳаяжонлантириши мумкин бўлган бирор ёмон нарса ёки бирор мамлакатга таҳдид қиладиган нарса борми? Бундай қарор кимга фойдали эмас? Бундай қарор Италиянинг Совет Иттифоқига тўлаши лозим бўлган репарациялардан фойдаланиб қолишни истаган кишиларгагина мақбул эмас. Бу масаланинг бутун моҳияти ҳам шундан иборат.

Бу ерда, шартномада Совет Иттифоқи «зарур бўлган тақдирдагина» Италияга хомаш'ё етказиб беради деб кўрсатишни таклиф этадилар. Бунинг ма'носи нима? Хомаш'ёларга зарурат борлиги ёки йўқлигини ким ҳал этади? Бу масалани Бразилия ҳам, Австралия ҳам, Жанубий Африка Иттифоқи ҳам, Канада ҳам ҳал этмайди. Бу, Италия блан Совет Иттифоқининг ишидир. Фараз қилайлик, Италия ўзи учун хомаш'ё керак, чунки хомаш'ёсиз етказиб бераолмаймиз, деб топсин. У вақтда Совет Иттифоқи Италияга хомаш'ё етказиб беради. Бразилия, Австралия, Жанубий Африка Иттифоқи ва Канада делегациясининг а'золари, жаноблар, сизлар бундан қўрқасизми? У ҳолда, Совет Иттифоқидан хомаш'ё келтирилишини истамаймиз, деб очиқ айтингиз.

Репарациялар тўғрисидаги моддада Совет Иттифоқи Коммерсия шартларида хомаш'ё етказиб бериши керак дейилади. Сизлар коммерсия шартларига қаршимисиз? Ёки Совет Иттифоқи Италия блан тузаоладиган коммерсия битимигагина қарши бўлиб, ўзларингиз Италия блан тузишингиз мумкин бўлган шундай битимга қарши эмасмисиз? У ҳолда хомаш'ё етказиб бериш тўғрисида Совет Иттифоқи томонидан тузиладиган коммерсия битимларига қарши ўз фикрингизни айтингиз ва тегишли тузатишларни киргизингиз. Аммо бу ҳолда Италиянинг репарациялар юзасидан ўз устига олган мажбуриятларини чинакам бажараолишига амин бўлиш мумкинми? Биз хомаш'ё бериб турар эканмиз, Италия тузилган битимда кўрсатилган репарациялар тўғрисидаги талабларимизни бажаришдан воз кечаолмайди. Хомаш'ё бериш ва тайёр мол олиш бир-бири блан жуда маҳкам боғланган бўлади. Фикримча, бу масала тамомила равшан.

Бу ерда шу тузатишни тақдим этиш блан бирга Совет Иттифоқига ҳайрихоҳлик нуқтаий назаридан шундай тузатиш киргизилди демоқчи бўлдилар. Аммо Греция вакили, бу модданинг Совет Иттифоқига фойдали ёки зарарли эканлиги менга ма'лум эмас, деб айтганида масалани очиқчасига қўйди. Масалани шу тарзда қўйишга ҳаракат қилаётган кишиларнинг мақсадлари нимадан иборат эканлигини аниқлаб ўтирмаймиз; улар Совет Иттифоқи фойдасига ҳаракат қилишни истайдиларми ёки йўқ. Масалан шунисиз оқ равшан бўлганлиги учун бунга эҳтиёж бўлмаса керак. Бу ерда таклиф этилаётган тузатиш уни илгари сурган делегацияларнинг ўзларига ҳам ҳеч ёрдам бермаслигини айтиб ўтишни истар эдим. Агар улар Совет Иттифоқини Италия блан коммерсия муомалаларини бошлаш имкониятидан маҳрум қилмоқчи бўлсалар, бу тузатишлари блан ва умуман минглаб бошқа тузатиш ёки таклифлари блан ҳеч нарсага эришаолмайдилар.

Мен шу мулоҳазаларга биноан бизнинг комиссиямиз одатда Министрлар кенгашининг лойиҳасига қарши чиқаётган ана шу тўрт делегация тақдим этган тузатишни рад этиши лозим деб ҳисоблайман.

✦

Шундан кейин сўзга чиққан Белоруссия вакили ҳам, СССР блан Италия ўртасида тузиладиган битим бошқа давлатларнинг манфаатларига сра зарар етказмаслигини та'кидлаб, Бразилия делегациясининг тузатиши рад этилсин деб талаб қилди.

Бразилия вакили ўз тузатишини қабул қилдирмоқчи бўлиб уриниб кўрди. Бразилия делегациясининг тузатиши овозга қўйилди ва кўпчилик овоз блан рад этилди. Австралия, Бразилия, Канада ва Жанубий Африка Иттифоқи вакилларигина бу таклифни ёқлаб овоз бердилар.

(ДАВОМИ КЕЛГУСИ СОНДА)

Мас'ул муҳаррир С. РАЖАБОВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА ТЕАТРИДА — 10 сентябрьда **Сепсиз қиз,** 11 сентябрьда **Бой ила хизматчи.** Спектакль кеч соат 8 ярымда бошланади.

УзОПЕРА ТЕАТРИДА («Свердлов» театри биносида) — 10 сентябрьда **Гуландом,** 12 сентябрьда **Бўрон.** Кеч соат 8 ярымда бошланади.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА (Пушкин номли боғ, ёзги театр) — 10 сентябрьда **Тоҳир ва Зуҳра,** 11 сентябрьда **Нурхон.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОТ-ФРОНТ» — **Балерина;** «НАВОИЙ» — **Дубровский** (янги нусхаси); «9-НЧИ МАЙ» — **Қасам,** 11 сентябрьдан **Буюк бурилиш;** «ОКТЯБРЬ» — **Чўртон балиғининг амри блан;** «ВАТАН» — янги бадиий фильм **Кўк тоғ;** СОБИР РАҲИМОВ НОМЛИ ЯНГИ КИНОТЕАТР (Тахтапул кўчасида, 6-нчи трамвайнинг оҳирги остановкаси) — **Насриддин афанди** (ўзбек тилида); «ХЕВА» — **Дубровский** (янги нусхаси); «ИСКРА» — янги бадиий фильм **Кўк тоғ;** «УДАРНИК» — **Озод қилинган ер;** «ТЕЛЬМАН» — **Давид Гурамишвили;** «ПОБЕДА» — **Давид Гурамишвили;** «ВЕСНА» — **Тош гул.** 11 сентябрьдан, **Яша, Москва!**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун икала залда **Осмон секинюрари;** «УЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Денгиз сафарида,** 11 сентябрьдан **Ҳикматли дон;** «НОВОСТИ ДНЯ» — кундуз ва кечқурун **Партбилет;** «ПОБЕДА» — кечқурун **Денгиз лочини.**

ЎЗБЕКЧА СТЕНОГРАФИЯ ВА МАШИНАДА ЁЗУВ ҚУРСИ хотин-қизлардан

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқувчиларга стипендия ва бошқа енгилликлар берилади.

Кераклн справкалар тўғрисида курс дирекциясига эрталаб соат 10 дан кеч 8 гача учрашилсин.

Курснинг адреси: Воскресенский переулок блан Красноармейский кўчалар бурчагида, 1-нчи уй. (8-нчи Март номли 88-нчи рус мактаби биносида). 1, 4, 10 11, ва 12-нчи трамвайларнинг «Семашко» остановкаси, 2 ва 3-нчи трамвайларнинг «Воскресенский» остановкаси.

Тошкент шаҳар, Москва район, 11 бўлим халқ суди билдирадики, А. М. Мирҳамидовнинг О. С. Мирҳамидовадан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

Тошкент область, Калинин район, 1-нчи бўлим халқ суди билдирадики, М. Холматовнинг М. Мўминовадан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

Тошкент шаҳар «Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» босмахонаси. Тиражи 64,3 минг. № 72 Р. 04540